

**SOSYO—EKONOMİK KONULARDA
ÜÇ SİYASİ PARTİNİN PROGRAMLARINDA
YER ALAN VE YER ALMAYAN GÖRÜŞLER**

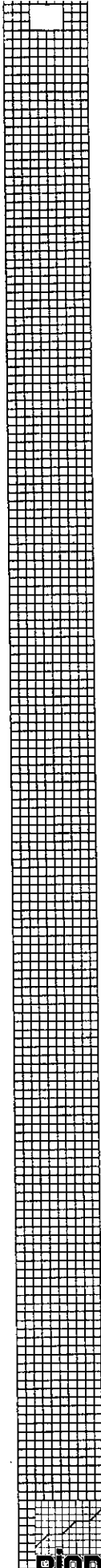
Bu çalışma, BİAR Araştırma Enstitüsü
tarafından TÜSİAD için hazırlanmıştır.

ANKARA
MAYIS—1989

**SOSYO—EKONOMİK KONULARDA
ÜÇ SİYASİ PARTİNİN PROGRAMLARINDA
YER ALAN VE YER ALMAYAN GÖRÜŞLER**

Bu çalışma, BİAR Araştırma Enstitüsü
tarafından TÜSİAD için hazırlanmıştır.

ANKARA
MAYIS—1989

S U N U S

Siyasi partilerin sosyo-ekonomik konularda görüşleri adını taşıyan bu sondaç çalışması, Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneđi (TÜSİAD)'nin talebi üzerine hazırlanmıştır.

Çalışmada amaç, çoğulcu demokratik rejimin ana unsuru olan siyasi partilerin ana konulardaki bakış ve değerdendirmelerini almak ve buradan, geleceğe dönük ekonomi politikalarının ipuçlarını ortaya çıkarmaktır.

Bu çalışmada, üç aşamalı bir yol izlenmiştir. 1. aşamada, siyasi partilerin başta programları olmak üzere, çeşitli yazılı görüşleri sistematik olarak taranmıştır. 2. aşamada, TBMM'de grubu bulunan siyasi partilerin ekonomik konulardan sorumlu yetkilileriyle derinlemesine görüşme tekniğiyle (deep-interview) yüzyüze görüşmeler gerçekleştirilmiş ve belirsiz kalan başlıklara açıklık kazandırılmaya çalışılmıştır. 3. aşamada ise, içerik analizi tekniğiyle (content analysis) siyasi partilerin başta bütçe görüşmeleri olmak üzere, çeşitli soru önergeleri sırasında yaptıkları açıklamalar değerdendirilerek, zincirin halkalarının birbirine kenetlenmesi sağlanmıştır. Bu açıdan, sözkonusu çalışmada yer alan görüşler, bir sentez ürünü olup, hiçbir siyasi partiye ve yöneticisini bağlayıcı değildir.

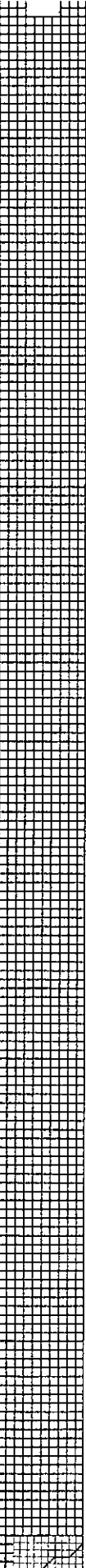
Bu vesileyle; bu çalışmaya zemin hazırlayan TÜSİAD'a, çalışmada emeği geçen tüm arkadaşlarım adına teşekkürü borç biliyorum. Çalışmanın Türkiye'nin politika üretimi bazına, bazı anlamlı gir-diler üretmesi dileğiyle, tüm fikrî sorumluluğun tarafımıza ait olduğunu vurgulamak isteriz.

Cemil ÇAKMAKLI
BİAR Araştırma Enstitüsü
Başkan

ÖNEMLİ SOSYO-EKONOMİK KONULARDA
ÜÇ BÜYÜK SİYASİ PARTİNİN
PROGRAMLARINDA YER ALAN GÖRÜŞLERİ

BANKALAR (Modernizasyon)

SHP	DYP	ANAP
<p>* Plan hedefleri doğrultusunda, ekonomik önceliklere göre ve kamu yararını gözeterek bir bankacılık sistemi.</p>	<p>* Dış ticaret ve döviz kazandırıcı diğer muameleleri ve dövizle ilgili işlemleri basitleştirici, kolaylaştırıcı uygulamaların öncelikle getirilmesi, dolayısıyla serbest kambiyo rejimine tıccen geçişe elverişli bir sistem ile dış ekonomik münasebetlerin geliştirilmesi.</p>	<p>* Mali piyasa ve sermaye piyasasının geliştirilmesi için modern ve bürveye uygun sistem ve vasıtaların uygulanması faydalıdır.</p>
<p>* Kredi ve mülkiyet tekelleşmesinin önlenmesi, bankaların sanayide tekelleşmeyi azaltıcı yönde çalışması, üretime yönelik kredilendirme.</p>	<p>* Milli tasarrufların artırılması.</p>	<p>* Kredilerin ağırlı teminata dayanan bir sistem içinde dağıtımından çok, verimi yüksek projelere tahsis edilmesi, kaynakların en iyi değerlendirilmesi bakımından büyük önem taşır.</p>
<p>* Bankalarda toplanan fonların önemli kamu projelerinin gerçekleştirilmesine katkısı.</p>	<p>* Özel tasarrufların teşviki ve tasarrufların en verimli yatırım alanlarına yönlendirilmesi iktisadi politikanın temel esaslarından biridir.</p>	<p>* Üzel tasarrufların teşviki ve tasarrufların en verimli yatırım alanlarına yönlendirilmesi iktisadi politikanın temel esaslarından biridir.</p>
<p>* Kredilendirme politikası ile kooperatifçiliğin desteklenmesi.</p>		
<p>* Faiz politikasının plan hedeflerine ulaşmakta etkin bir araç olarak kullanılması</p>		
<p>* Bankaların uzmanlaşması</p>		
<p>* Yabancı bankaların net kaynak aktarını sağlayacak biçimde işlemesi.</p>		

SERMAYE PİYASASI (Modernizasyon)

SHP	DYP	ANAP
-----	-----	------

- * Mali piyasa ve sermaye piyasasının geliştirilmesi için modern ve bünyeye uygun sistem ve vasıtaların uygulanması faydalıdır.

YABANCI SERMAYE (Kriterler)

SHP	DYP	ANAP
<p>* Yabancı sermaye konusunda ulusal çıkarlar yararına bir rekabet gözeticilerdir.</p>	<p>* Yabancı sermaye ve dış kredi girişlerinin desteklenmesi ve kolaylaştırılması sadece döviz açığının karşılanması için değil, dış ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi bakımından gereklidir.</p>	<p>* Tabii kaynaklar konusunda, özel ve kamu kaynaklarının yeterli bulunmaması halinde veya yeni teknoloji ve önemli dış pazar imkanı getirmesi şartıyla, belli sahalarda yabancı sermayeden istifade edilmesi sakıncalı görülmektedir.</p>
<p>* Yabancı sermayeden, ileri teknoloji getirmesi, sanai gelişmeyi hızlandırması, ihracata olanak vermesi, ödemeler dengesine olumlu etki yapması gibi ölçütler gözönünde tutularak yararlanılacaktır.</p>		

BÜTÇE (Tasarruf-Denge)

SHP	DYP	ANAP
-----	-----	------

- * Sağlıklı, dengeli ve hızlı bir kalkınma için plan disiplini ve ilkeleri ile uyumlu, sosyal harcamalara önem veren, yatırımcı niteliği ağırlıkta olan, sağlam gelir kaynaklarına dayalı, GSMH içinde daha büyük bir paya sahip bütçe yapılması gerekir.
- * Ekonominin istikrardan uzaklaştığı anlarda bütçe giderleri ve vergi gelirlerini buhranın aşılmasında birer vasıta olarak kullanmak, malî politikanın esaslarından biridir.

İÇ BORÇ (Sınır-Vade)

SHİP

DYP

ANAP

DIŞ BORÇ (Sınır-Vade)

SHP	DVP	ANAP
<p>* Dış borçlanmaların uzun sürede ekonomik ve politik maliyeti çok yüksektir. Dış borçların ülke üretimi ve dış borç ödeme kapasitesini aşmasına özen gösterilmelidir.</p> <p>* Türkiye'nin dış ödemeler dengesi açıklarını kapatmak için dış satımını geliştirmesi özel bir öneme sahiptir.</p>	<p>* Dış kaynağı, hedef alınan kalkınma hızını ve ekonominin dışardan temini gerekli zaruri ihtiyaçlarını karşılamaya yeterli miktar ve zamanda, en uygun şekilde ve şartlarda elde etmek hedeflidir.</p> <p>* Milli ekonominin azami dış kaynak sağlayacak tarzda idare edilmesi gereklidir.</p>	<p>* Dış borçlanma ve dış yatırımlar, karşılıklı menfaatlerin denge-lenmesini öngören bir anlayış içerisinde faydalı bulunmaktadır.</p> <p>* Dış ödemeler dengesinin istikrarlı ve sürekli çözüme kavuşturulması, ihracatın artırılarak milli gelir içindeki payının yükseltilmesi, dış müteahhitlik, taşımacılık, turizm gibi döviz kazandırıcı hizmetlerin teşviki gerekmektedir.</p>

SANAYİLEŞME STRATEJİSİ (Sektörler-Finansman Şekli)

SHP	DYP	ANAP
<p>* Kalkınmayı hızlandırmak, çarpık ekonomik yapıyı düzelterek güçlendirmek için, birbiriyle uyumlu ve birbirinin gerçekleştirmesini ve işleyişini kolaylaştıracak büyük projelerden oluşan "yeniden inşaa programı" uygulanacaktır. Bu projelerin herbirinin seçiminde, girdilerde dış ödemeler oranının düşük olması, ülke ekonomisini canlandırıcı etkinin yüksek olması ve belirli üretim alanlarında yeni teknolojileri başlatması gibi ölçütler gözönüne alınacaktır. Bu projeler kamu kesimi tarafından yürütülecek ve özel girişimcilere de iş alanı açacaktır.</p> <p>* Ülkenin doğal kaynaklarını, teknoloji ve insangücü potansiyelini tam değerlendirmek hedefidir.</p> <p>* Sanayileşmede güçlü bir temel</p>	<p>* Rekabet gücü olan sanayi; kapasitesi, teknolojisi, ürünün vasfı, standardı ve maliyeti, benzer mamullerle iç ve dış pazarlarda boy ölçüşebilecek sanayidir. Yeni kurulacak sanayi bu şartlara uygun kurulmalı, mevcutlar ise, bu şartlara uyulmalıdır. Üncelikle, yerli hammadde ve işgücünü birlikte ve ayrı ayrı değerlendirmeye elverişli, yüksek istihdam imkanı veren işgücü yoğun sanayi kurulmalıdır. Ancak, işgücü yoğun sanayii teknolojik gerekleri ve gelişmeleri terk etmeden gerçekleştirmek zorunludur.</p> <p>* Yeni ihtiyaç imkanları veren, özel hizmetlere, sun'li desteklere muhtaç olmayan bir sanayi kurulmalıdır.</p> <p>* Sanayileşmenin hızla gerçekleşmesi için siyasi istikrar, ekonomik ve mali politikalarda kararlılık ve devamlılık</p>	<p>* Sanayi en hızlı gelişme potansiyeline sahip olan sektördür.</p> <p>* Sanayileşme politikasının esasını, genel kaide olarak devletin doğru ve sanayi teşebbüslerine girmemesi, bunu millete bırakması teşkil etmektedir. Devlet, sanayileşmede teşvik ve tanzim edici bir rol oynamalıdır.</p> <p>* Sanayileşme politikasının hedefi, modern ve gelişmiş ülkelerin sanayileşme seviyesine erişmektir.</p> <p>* Sanayileşmenin verimli ve süratli bir şekilde realize edilebilmesi, yapısal değişikliği de içine alan bir programın uygulanmasını zorunlu kılmaktadır.</p> <p>* Bu programın temel ilkeleri şöyledir:</p> <p>- Sanayinin tüm yurda pratik ve gerçek ölçülerde yayılması için</p>

oluşturmak için ara malları ve yatırım malları üreten sanayi kollarının gelişmesine önem verilecektir.

* Kimya, demir-çelik, makina imalat gibi temel ana ve yatırım mal sektörlerinde ithal ikamesini esas alan, ülkenin doğal kaynaklar ve işgücü olanakları ile dış pazarlarda göreceli üstünlük sağlayabileceği diğer sektörlerde ise ihracat kapasitesini geliştirebilen bir sanayileşme stratejisi izlenecektir.

* Gelişmekte olan bir ülkenin korunmacılıktan yararlanarak sınıf üretim alanlarını ithal ikamesi ile geliştirilmiş olması o ülke için önemli bir fırsattır. Birinci aşamada sınıf üretimi geliştirilmiş ve iç ilişkileri yoğunlaşmış bir sanayinin, ikinci aşamada dışa açılması daha kolay olacaktır. Böyle bir strateji benimsendiğinde içteki sanayi kuruluşlarının dışta da yarışabilecek

zorunludur.

* Sanayinin ülke genelinde dengeli dağılımı ekonomik ve sosyal gerekler dikkate alınarak gerçekleştirilmelidir.

- devletın altyapı ve hizmet yatırımlarını yapması
- Sanayi tesislerinin düşük maliyet ve düzenli olması için organize sanayi bölgelerine önem verilmesi
- Yatırımların ve ihracatın teşvik edilmesi
- Sanayideki aşırı gümrük korumalarının makul seviyelere getirilmesi
- Teknoloji ve mühendislik bilginin memlekete kolay akışının temini
- Kamu iktisadi teşebbüslerinin zaman içerisinde millete devredilmesi
- Enerji ve maden konularında gelişmenin hızlanması için fertlere ve fertlerin meydana getireceği kuruluşlara devletin tesbit edeceği esaslar dahilinde yatırım ve işletme hakkı verilmesi
- Dış yatırımların teşviki için

ölçek ve verimlilikte kurulması

özellikle önemlidir.

- * Sanayinin güçlü bir biçimde dünya pazarlarına açılabilmesi için ekonomiyi yük olucu ve verimli işletmeciliğe geçişi önleyici desteklemeler yerine yapısal ve teknolojik değişiklikleri gerçekleştiren teşvikler sağlanacaktır.

- * Sanayileşme atılımında ileri teknolojinin transferi, teknoloji üretiminin desteklenmesi ve yüksek teknoloji alanlarına yönelme hedefidir.

- * KİT'ler, hızlı ve belirli yapıda sanayileşmenin gerçekleşmesi için en güçlü araçtır.

- * Sanayileşmenin belli yörelerde yoğunlaşması yerine, tüm yurda yaygınlaştırılması öngörülmektedir.

karşılıklı menfaatleri dengeleyen istikrarlı bir ortamın tesis edilmesi.

- * Sanayide devlet tekelleri dahil, tekellerin kaldırılması.

KİT'LER (Verimlilik, Modern Yönetim)

SHP	DYP	ANAP
<p>* KİT'lerin etkin bir şekilde işlenmesi için gerekli yapısal düzenlemeler gerçekleştirilecektir.</p>	<p>* Kamu personelinin çalıştırılmasında güçlük çekilen bölge ve hizmetlerde, görevi cazip kılıcı imkanlar sağlanarak eksiklikler giderilmeli, mevcut hizmet en son ve zaruri halde sınırlı bir uygulama olarak tutulmalıdır.</p> <p>* Kamu hizmetinde çalışanlarla ilgili devlet politikası, hizmetin vatandaşın kolay, seviyeli, yerinde ve yeterince ulaştırılması esasına göre tesbit edilmelidir.</p>	<p>* Sanayileşme politikasının temel ilkelere birisi de kamu iktisadi teşebbüslerinin zaman içerisinde millete devredilmesidir.</p>

ÖZELLEŞTİRME (Kriter-Uygulama Şekli)

SHP	DYP	ANAP
		* Sanayileşme politikasının temel ilkelerinden birisi de kamu iktisadi teşebbüslerinin zaman içerisinde millete devredilmesidir.

ÜCRETLER (Minimum Ücret-Endeksleme)

SHP	DYP	ANAP
<p>* Sosyal politikanın amaçlarından biri, toplumdaki en düşük gelirin yoksulluk sınırının üzerine çıkarılmasıdır.</p>	<p>* Kamu personeline yıllık fiyat artışlarını dikkate alan, kıdem ve üstlenilen görevin sorumluluğuna göre bir ücret rejimi gereklidir.</p>	<p>* Memur, devletin devamlılığını, itibarını temsil eder. Bu bakımdan terfi, taltif ve ücret sisteminin çalışmayı ve başarıyı teşvik edecek şekilde yönlendirilmesi şarttır.</p>
<p>* Mesleki dayanışma, üyelerinin ortak menfaatlerini koruma, çalışma şartlarının iyileştirilmesi, milli gelir ve kalkınma şartlarına uygun ücretin teşekkülü gibi çalışma hayatının düzenlenmesi ve iş barışının sağlanmasında sendikal faaliyetler faydalı ve zorunludur.</p>	<p>* Çalışma şartlarının düzenlenmesi ve hak edilen ücretin alınabilmesi için toplu pazarlık ve sözleşme mekanizmaları serbestçe işlemelidir.</p>	

FAİZ (Reel-Nominal)

SHP

DYP

ANAP

* Faiz politikası plan hedeflerine
ulaşmada etkin bir araç olarak
kullanılacaktır.

VERGİLER (Vasıtalı, Vasıtasız, Büyüklükler, Tarifeler)

ANAP

DYP

SHP

* Toplumun kalkınmasında devletin işlevlerini yerine getirebilmesi için gerekli birikimin sağlanması ve enflasyona düşülmemesine yönelik yeterli bir vergilendirme politikası uygulanacaktır. * Vergi sistemi, ekonomik büyümeyi güçleştirici, yatırımları zorlaştıran öğelerden arındırılarak sanayileşmeyi özendirerek bir yapıya kavuşturulacaktır. * Vergi, sadece devletin bir gelir kaynağı değil, öngörülen dengeli toplumsal yapının oluşmasının en önemli araçlarından biridir. * Gelirin daha adil dağılımında, topluma katkıda bulunmadan sağlanan kazanç yollarını tıkamada, toplumda sağlıklı tüketim kalıpları oluşturma, üretimin özendirilmesinde ve	* Vergi, kamu hizmetlerini, devletin iktisadi ve sosyal görevlerini yerine getirmesi için gerekli bir kaynak ve ekonomik ve mali politikaların uygulanmasında kullanılan etkin bir araç olarak görülmektedir. * Uygulanan vergi politikasının vatandaşın kazancına ve gelirin serbestçe tasarruf etme yetkisini baltalayan, yeni teşebbüslerden vazgeçilen, sermaye birikimini önleyen veya cezalandıran sonuçlar doğurmaması gerekir. * Vergi ödeme, iktidarı olan her vatandaşın mali gücü ile orantılı olarak adil ve genel esaslar çerçevesinde vergiye tâbi tutulması gerektiğine ve ancak bu yolla vergi adaletinin gerçekleştirileceğine inanılmaktadır.	* Devletin genel iktisadi politikası ile vergileme arasında doğrudan bir ilişki vardır. * Devletin gayri iktisadi ve zarar eden yatırımlara girmemesi, iktisadi gelişmede fertlerin teşebbüsünün esas alınması, devletin tanzim ve teşvik edici bir rol oynamasından dolayı devletin masrafları nisbî olarak azalacaktır. Böylece aşırı vergileme ihtiyacı ortadan kalkacağı gibi vatandaş daha müessir ve faydalı hizmetler vermek mümkün olacaktır. * Vergilemenin ana prensipleri şunlardır; - Vergiler sayıca az, basit, kolay anlaşılır olmalıdır. - Vergiler adil, genellikle herkesin kolaylıkla verebileceği oranda tutulmalıdır.

yatırımların güçlendirilmesinde vergi politikelerinden yararlanılması gereklidir.

* Vergi politikasının uygulanmasındaki etkinliği artırmak için çağdaş teknolojinin olanaklarından yararlanarak etkin bir vergi yönetimi kurulacaktır.

* Etkin bir vergi denetiminin yanı sıra, kaynak savurganlığını önleyecek, kısa ve uzun sürede üretime katkısı olmayan harcamaları kısarak verimsiz kamu harcamalarına son vererek, ekonomide kullanılabilir fonlar arttırılacaktır.

- Vergileme kurumlaşmayı ve yatırımları teşvik etmelidir.
- Vergileme, israfı önlemelidir.

YATIRIM (Sektörel Dağılım-Teşvikler)

SHP	DYP	ANAP
<p>* Programlanan yatırımlarda iç ve dış finansman olanaklarının geriye dönüşünü sağlayacak biçimde kullanılmasına özen gösterilecektir.</p>		<p>* İktisadi politikanın hedeflerine ulaşabilmek için tesbit edilen ilkelere bir de tasarrufların teşviki, tasarrufların ve kaynakların verimli ve süratli bir şekilde kullanımıyla, yatırım ve üretim artışının, istihdam imkanlarının geliştirilmesidir.</p>
		<p>* Enerji, kara ve demiryolu, liman, yurtiçi ve yurtdışı haberleşme, kara-hava-deniz ulaştırması gibi temel altyapı yatırımları devletin asıl görevleri arasındadır.</p>
		<p>* Kendini iktisadi olarak geri ödeme gücüne sahip projelerin devletin koyacağı esaslar çerçevesinde halkın iştirakiyle yapılmasının teşvik edilmesi faydalı bulunmaktadır.</p>
		<p>* Sanayi politikasının temel ilkelerinden ikisi yatırımların ve ihracatın teşvik</p>

edilmesi ve dış yatırımların teşviki
için karşılıklı menfaatleri denge-
leyen istikrarlı bir ortamın tesisidir.

İHRACAT (Teşvikler)

SHP	DYP	ANAP
<p>* Sanayi ürünleri dış satışının artırılması ve özel kesimin girişimci niteliğinden yararlanılacaktır. Ancak, dış alım ve satımda devletin düzenleyici rolünü gerçekleştirmek üzere uzman bir kamu kuruluşu kurulacaktır.</p>	<p>* Milli ekonominin azami dış kaynak sağlayacak tarzda idare edilmesi amacıyla, ihracat, turizm, navlun gelirleri, işçi dövizleri, transit hizmetleri ve serbest bölge uygulamalarının sağlayacağı gelirler, dış ülkelerde Türk girişimcilerinin aldıkları taahhüt işlerinin gelirlerinin artırılması için teşvik ve destek tedbirlerinin ihtiyaçlara uygun tarzda gerçekleştirilmesi ve hızla-asgari formalite ile uygulanması zorunludur.</p>	<p>* Sanayi politikasının ilkelerinden birisi de ihracatın teşvik edilmesidir. Ülke ekonomisinin dışa açılmasında, dış ödemeler dengesinin tesisinde, ihracat ve dış pazarlama ile birlikte dış müteahhitlik hizmetleri öncelik taşımaktadır.</p>
<p>* Önerilen örgütlenme içinde dış satışın geliştirilmesine önem verilecektir. Bu nedenle, dış satıma ilişkin bürokratik işlemlerin kolaylaştırılması, ulaşım hizmetlerinin geliştirilmesi, dış piyasalarla ilgili bilgilerin izlenmesi gibi önlemler alınacaktır.</p>		<p>* İç ve dış ticaret, turizm, müteahhitlik, taşımacılık ve transit taşıma hizmetlerinin kolaylaştırılmasını ve geliştirilmesini sağlayacak tedbir ve teşviklerin alınması zorunlu görülmektedir.</p>

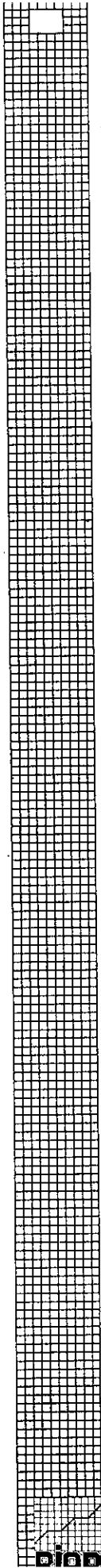
İTHALAT (Standartlar-Anti Damping-Tüketim Malları İthalatı)

SHP

DYP

ANAP

KONVERTİBİLİTE (Zamanlama, Uygulama)

SHP

DYP

ANAP

ALTIN BORSASI (Zamanlama, Uygulama)

SHP

DYP

ANAP

İŞSİZLİK (Özel İş Bulma Büroları, Beceri Kazandırma v.s.)

SHP	DYP	ANAP
* Tam istihdam hedefidir. Herkese eğitime, bilgi birikimine, yeteneklerine göre iş sağlamak devletin görevidir.	* İktisadi ve mali politikaların amaçlarından birisi işsizliği asgari düzeye indirmektir.	* Mevcut işsizliğin azaltılması yanında artan nüfusa istihdam imkanlarının sağlanması için sürekli ve yüksek kalkınma hızının gerçekleştirilmesi gerekmektedir.
* İşsizlik büyük bir toplumsal sorundur ve temel çözümü hızlı kalkınma ve sanayileşmedir. Ancak, sorunun önemi, kısa dönemli çözümler bulunmasını da zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle, kısa dönemde iş alanı yaratmaya yönelik özel istihdam projeleri uygulanacaktır.	* Sanayileşme ile istihdam problemine etkin çözüm getirilebilecektir.	* Teknolojik gelişme ve iktisadi verimlilik açısından tarım sektörünün istihdam gücü nisbi olarak zayıflamaktadır. İlave istihdam imkanları, ancak hizmetler ve sanayi sektörlerinde mümkün olabilecektir.

* Kısa dönemde işsizlik sorunu hafifletildiğinde, iç pazar güçlendirilmiş, bazı altyapı yatırımları gerçekleştirilmiş ve buralarda çalışanlar bilgi ve beceri kazanmış olacaklardır.

* Sosyal politikaların bir amacı da işsizliğin ortadan kaldırılmasıdır.

KAMU VE ÖZEL SEKTÖR DİYALOĞU (Ortak Konseyler, Şeffaflık, Periyodik Görüşmeler)

SHP

DYP

ANAP

İŞÇİ-İŞVEREN İLİŞKİLERİ (Grev-Lokavt)

SHP	DYP	ANAP
<p>* İşçi ve işveren ilişkilerinde emeğin sömürsünü ortadan kaldırma açısından güçlü sendikacılığın etkili rol oynayacağına inanılmaktadır. Bu nedenle sendikalaşma, toplu sözleşme ve grev haklarının yaygınlaştırılması ve giderek tüm çalışanları kapsaması amaçlanmaktadır.</p> <p>* Çalışanların, gerek çalıştıkları iş yerlerinde, gerekse ülke yönetiminde alınacak tüm kararlara katılma yollarının açılması benimsenmektedir.</p> <p>* Çalışanların örgütleri olan sendikaların siyasal etkinlik dışında birarıkılmamaları gerekir.</p> <p>* İşçinin işten çıkarılmasında yargı denetimi uygulanacaktır.</p>	<p>* İşçi-işveren ilişkilerinin zıtlaşma yolu ile değil, mevcut işyerinin mevcudiyeti ve üretimin devamı, ortak menfaat gerçeği dikkate alınarak başarı ve anlayışla düzenlenmesi doğru bulunmaktadır.</p> <p>* Sendikal faaliyetlerin siyasi maksatlara alet edilmesi ve haksız bir başka aracı olarak kullanılması benimsenmemektedir.</p> <p>* Sendika-işçi, sendika-işyeri ve işveren münasebetlerinin kişi hürriyetlerini bertaraf etmeyecek, ülke ekonomisi ve gelişmesinin zaruretlerini, sendikal hakların kullanma imkanını kısıtlamadan dikkate alacak tarzda düzenlenmesinin bir zorunluluk olduğuna inanılmaktadır.</p> <p>* Grev ve lokavt haklarının bu anlayış içinde ve dikkatle uygulanması gerekli görülmektedir.</p>	<p>* İşçi ve işverenin aynı gaye ile çalışması, karşılıklı hak ve görevlerin adil esaslara bağlanması, mücadele ve kavga yerine meseleleri görüşerek anlaşma yolunun tercih edilmesi hedef olmalıdır. Bu hedef istikametinde gayret gösterildiği takdirde vatanperver ve sağduyulu işçi ve işverenlerin iş barışının tesisi ve idamesinde ve dolayısıyla sosyal ve iktisadi gelişmede en doğru yolun seçilmiş olacağına inanılmaktadır.</p> <p>* İşçilerin çalışma şartlarının iyileştirilmesi ve iş güvenliğinin sağlanması ile ilgili tedbirler süratle alınmalıdır.</p> <p>* İşçilerin mesleki ve teknik yönden geliştirilmeleri ve vasıflı işçi yetiştirilmesi bakımından işbaşında eğitim, kurs ve seminerler düzenlenmesi önem taşımaktadır.</p>

ENFLASYON (Hal Çareleri)

SHP	DYP	ANAP
<p>* Enflasyonist bir ortam dar ve sabit gelirler aleyhine eşitsizliği artıran sonuçlar doğurduğu için, enflasyonist bir politika izlenmesi doğru bulunmamaktadır. Buna karşılık, istikrar sağlanacak diye alınan mali önlemlerin büyümeyi sürekli engeller hale gelmesi de uygun görülmemektedir. Çok boyutlu bir istikrar kavramı benimsenmiş olup, büyüme olmadan gerçek bir istikrarın sağlanamayacağına inanılmaktadır.</p>	<p>* Enflasyonla sürekli mücadele istikrar politikasının ana unsurlarından biridir. Ancak, enflasyonla mücadele, kalkınmadan geçmeden, orta ve derinliirlilere bu mücadelenin yükünü adanetsiz bir şekilde yüklemekten yapılmamalıdır.</p> <p>* Fiyat istikrarının olağandışı durumlar dışında idari müdahalelerle değil, ekonomik tedbirlerle sağlanması gerekli görülmektedir.</p>	<p>* İktisadi politikanın hedeflerine erişebilmek için tesbit edilen ilkelerden biri de enflasyonun çok düşük seviyelerde tutulması, fiyat istikrarının sağlanmasıdır.</p>

EĞİTİM (Kalkınma İhtiyaçlarına Dönük Eğitim, Teori, Uygulamalar)

SHP	DYP	ANAP
* Eğitimin zaman içinde sürekliliği ile örgün ve yaygın eğitimin bütünlüğü ilkesi benimsenmiştir. Eğitim, devletin görevlerinden biridir.	* Eğitim, Türkiye'nin bir numaralı meselesidir.	* Eğitim ve öğretim ferdin ve toplumun maddi ve manevi kalkınmasında milli ve ahlaki değerlerin korunmasında ve gelişmesinde, kültür, sanat ve medeniyetin gelişmesinde ve geleceğe aktarılmasında ilmin ve ilmi düşünce-nin kazanılmasında temel rol oynar.
* Eğitim politikasının kalkınma politikası ile birlikte bir bütün olarak ele alınması gereklidir.	* Eğitim, hür, kişiliğine sahip, doğru düşünün, sıhhatli kararlar veren, ekonomik faaliyetlere katılabilmesi için gerekli asgari bilgi veya mahareti edinmiş vatandaşlar yetiştirilmesi sorununu olduğuna inanılmaktadır.	* Fertlerin ve milletlerin sosyal ve iktisadi seviyeleri eğitimle doğrudan doğruya ilgilidir.
* Yurdun her yöresinde tüm çocukların ve gençlerin eşit olanaklar içinde olduğu, bilime dayalı, düşündüren, bilinçlendiren, laik ve demokratik bir eğitim öğretilmektedir.	* Eğitimde tek taraflı ve saplantılara imkan vermeyen bir sistem uygulanmalıdır.	* Eğitim ve öğretim devletin başlıca görevleri arasındadır. Ancak, devletin koyacağı kaideler içerisinde fertlerin ve özel kuruluşların da eğitim ve öğretim hizmetleri yapma bilmeleri sağlanmalıdır.
* Eğitimin her yaşta, herkese açık olmasına, eğitim sistemi içinde ayrıcalıklı kurumlar oluşmasına özen gösteren bir eğitim politikası izlenecektir.	* Eğitim, sebeplerden neticeye gitmeyi bilen, muhakeme kabiliyeti gelişmiş, düşünün ve ona göre tercih yapabilen insanı yetiştirmelidir.	* Eğitim ve öğretimde fırsat eşitliği-nin sağlanması esastır.
* Eğitimin, ana okulundan yüksek öğretime kadar uzanan örgün ve yaygın eğitimi de içeren bir kapsamda,	* Vatandaşlık ve demokrasi eğitimi, milli eğitimin amaçlarından biri olmalıdır.	* Herkesin yapmakla zorunlu olduğu ilköğretim dışında sayı, çeşit ve

- ülkenin üretir, insangücü ve eğitim sistemlerinin niceliksel ve niteliksel bakımdan uyumunu sağlayacak bir biçimde planlanması öngörülmektedir.
- * Okul öncesi eğitimi yapacak kurumlar yaygınlaştırılacaktır.
 - * Temel eğitimden sonraki lise düzeyinde öğrenciye meslek edinme olanağı sağlayacak yeni bir eğitim programlanması ve düzenlemesi yapmak gerekmektedir.
 - * Eğitim planlamasının sonuçlarına uygun olarak; eğitim kurumlarının yurdın her köşesine yaygınlaştırılmasının, mesleki ve teknik eğitimin, eğitim sistemi içinde gövrelî ağırlığının önemi ölçüde artırılmasının, yaygın eğitimden etkin bir biçimde yararlanılmasının, hem eğitimin uygulamayla ilişkisini güçlendirmek, hem de topluma maliyetini düşürmek için okul işyeri ortaklaşa eğitimine önem verilmesinin gerekli olduğu inanılmaktadır.
 - * Öğretmeni, önemli işlevine uygun bir iş sahibi yapan bir meslek, sanat veya beceri kazandıran bir eğitim sistemi (üretici-eğitici eğitim) uygulanması zorunludur.
 - * Milliyetçi, laik, hürriyetçi, medeniyetçi ve ilerici fikirlerin eğitim yolu ile Türk vatandaşına intikal ettirilmesi devletin görevidir. Bu, milli eğitimidir.
 - * Herkese kabiliyetini geliştirme imkanlarının sağlanması, eğitim sisteminin hedeflerinden biridir.
 - * Temel eğitimin, zorunlu eğitimin tüm vatandaşlara ulaştırılabilmesi için okulsuz köy bırakmamak zorunludur.
 - * Halk eğitimine özel önem verilmektedir. Halk eğitimi çalışmalarının milliyetçi bir anlayışla köy kalkınmasını sağlamaya yardımcı olacak bir yönde geliştirilmesi zorunludur.
 - * Üniversitelerin memleket gerçeklerine ve ihtiyaçlarına uygun bir eğitim programına sahip olması, araştırmacı ve
 - vasıf itibarıyla eğitim ve öğretim hizmetleriyle ülkenin iktisadi ve sosyal hedefleri arasında irtibat kurulması şarttır.
 - * Orta öğretim seviyesinde teknik eğitim ve mesleki okulların geliştirilmesi zorunludur.
 - * Yüksek eğitim kuruluşlarında müsbet ilimler, sosyal ve manevi ilimler ile birlikte teorik ve uygulamalı araştırma ve geliştirme faaliyetlerine önem verilmesi, bu kuruluşların sınaî, iktisadi, sosyal ve diğer konularda pratik araştırma ve geliştirmeye yönelmelerini teşvik için gerekli tedbirlerin alınması faydalı görülmektedir.
 - * Sanayi, tarım ve hizmet sektörlerinde kısa sürede verimi artıracak teorik ve uygulamalı kurslar ile yaygın eğitim faaliyetlerine önem verilmelidir.
 - * Halk eğitimine süreklilik kazandırmak için, okul dışı eğitim ve kültür faaliyetlerinin geliştirilmesine, radyo

saygınlığa ve olanaklara kavuşmak görev sayılmaktadır.

* Yüksek öğretim işlevinin, özerk üniversiteler eliyle yerine getirilmesi öngörülmektedir.

* Üniversite öğretim elemanlarının bilimsel çalışma ve araştırmalarını, öğrenim ve eğitimi yan tutmadan, endişesiz ve özgürce yapabilmeleri için herşeyden önce kendilerinin mesleki güvenceye sahip kılınmaları gereklidir.

* Bugünün ötesine geçemeyen, ülkedeki gelişmeleri izleyip eleştiremeyen, bilimsel verileri özgürce yorumlama ve yayınlama gücü olmayan, sadece oları öğretmekle yetinen, yaratıcılık gücünden yoksun kuruluşlar Üniversite işlevini yerine getiremezler.

* Toplumsal talebi karşılamakta üniversitelerin niceliksel açıdan karşı karşıya oldukları soruna verilen önem kadar, eğitimin niteliğine de önem verilmektedir.

uygulayıcı vasıfta gençler yetiştirmesi zorunludur.

* İlimin hürriyet ortamında gelişebileceği, hür düşüncenin ise yaratıcılığın kaynağı olduğu gerçeği dikkate alınarak, üniversitelerin ilmi çalışma ve araştırmalarını serbestçe yapabilmeleri için bilimsel özerkliğe sahip olmaları gerektiğine inanılmaktadır. Özerklik belirlenen amaç dışında, devlete karşı bağımsız veya onun denetimine tâbi olmama şeklinde anlaşılmamaktadır.

* Üniversitelerde çeşitli sistem ve fikirlerin tanıtılması ve tartışılması doğaldır, ancak, hür demokratik nizama tanımayan fikirlerin diğerleri üzerine baskı kurması veya tek taraflı bir hürriyet anlayışı ile gençlere telkini, bilimsel özerklik, ilim hürriyeti ve millî üniversite kavramı ile bağdaşır götürmemektedir. Üniversitelerin özellikle insangücü açığı olan alanlarda kapasitelerinin artırılması ve yeni kuruluşlarca desteklenmesi gerekli

ve televizyondan müessir bir şekilde faydalanılması gerektiğine inanılmaktadır.

* Üniversitelerde öğretim üyesi kaydının durmasını sağlayacak ve üniversiteleri * öğretim üyesi açısından güçlendirecek her türlü önlem alınması gerekli görülmektedir.

görülmektedir.

* Herkes için daha iyi yetiştirme, fikrî ve bedenî gücünü değerlendirme vasıtası olan eğitime bütün vatandaşların bulundukları şartlar ve malî imkanlar ne olursa olsun, sahip olmalarını sağlamak devletin görevidir.

* Devlet ve mahallî idarelerce burslar ve krediler sağlanması ve bunun eğitimin her kademesini kapsayacak bir şekle ulaştırılması, eğitimde fırsat eşitliğini sağlamaya yönelik faaliyetlerde bulunan vakıf ve benzeri kuruluşların desteklenmesi, eğitim kuruluşları ile ilgili yatırımların bu önemli prensibi gerçekleştirmeye yarayacak şekilde yönlendirilmesi uygun bulunmaktadır.

AVRUPA TOPLULUĞU (Zamanlama, Geçici Dönem Politikaları)

SHP	DYP	ANAP
	<p>* Avrupa Ekonomik Topluluğu ile işbirliği, kalkınma hedeflerinin gerçekleştirilmesinde bir itici faktör, sanayi ve tarım üretiminde rasyonelleşme vatası, Türkiye'nin dünya ticareti içinde artan oranda yer alma kararı olarak anlaşılmaktadır.</p>	
	<p>* Ortak Pazar tam üyeliğinin bir an önce gerçekleşmesinin ülkenin menfaatine olduğuna inanılmaktadır.</p>	

BÜROKRASİ (Modernizasyon, Sendikalaşma, Politika Dışına Çıkılması)

SHP

DYP

ANAP

GELİR DAĞILIMI (Hal Çareleri)

SHP	DYP	ANAP
* İktisadi gelişmenin hızlandırılması, sosyal dengenin iyileştirilmesi, fertlerin kabiliyet ve çalışmalarına göre gelişme arzularının teşvik edilmesi, gruplar arasındaki gelir dağılımı farklılıklarının pratik ölçüler içinde azaltılması, bölgelerarası gelişmişlik farklılıklarının asgariye indirilmesi, fakirliğin kaldırılarak refahın yaygınlaştırılması iktisadi politikanın esasını teşkil etmektedir.		

TARIM (Verim Artışı+Destekleme Politikaları)

SHP	DYP	ANAP
<p>* Ekonomik kalkınma, dış satımı artırma ve kırsal kalkınmayı gerçekleştirmek için tarımın geliştirilmesi ve modernleştirilmesi gerektiğine inanılmaktadır.</p>	<p>* Tarım politikalarının amacı; - Toprak-insan ilişkilerini, kişinin dilediği işi seçme hürriyetini, azami verim ve istihdam meselelerini dikkate alarak düzenlemek, Modern teknoloji ve girdilerle verimliliği arttırmak, - Toprak ıslahı, korunması ve sulama imkanlarını genişletmek, - Tarıma dayalı sanayi yaygınlaştırmaktır.</p>	<p>* Tarım ürünleri, iktisadi gelişme seviyesi ne olursa olsun, toplumun zorunlu ihtiyaç maddeleridir. * Tarımsal üretim, iktisadi gelişmenin ve özellikle sanayi sektörünün başlıca kaynağıdır. * Türkiye'de halen nüfusun yarısı tarım sektöründedir. * Tarım sektöründe hızlı bir gelişmenin sağlanabilmesi, tarımın mekanizasyonunu sağlayacaktır. Tarım sektöründe yaşanacak hızlı bir gelişme için de ilkeler şunlardır; - Yol, su, elektrik olmak üzere, köy ve şehir arasındaki altyapı ve medeni imkan farklılıkları giderilmelidir. - Tarım ve tarıma dayalı sanayi ilişkileri üretim-pazarlama zinciri içinde bir bütün olarak ele alınmalıdır.</p>
<p>* Tarım kesiminde toprak ve su kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi devletin ödevi olacaktır. * İleri tarım teknolojilerinin uygulanması, verimliliği arttıracak girdilerin kullanılması özendirilecektir.</p>	<p>* Çiftçinin topraklandırılması zorunlu görülmektedir. Ancak bu, dar anlamda toprak dağıtım şeklinde değil, ziraî kalkınmayı sağlayacak bir büyük programın parçası olarak görülmektedir.</p>	<p>* Sulanan alanların genişletilmesi, bülcelerarası denge de gözetilerek, öncelikle kamu yatırımlarıyla sağlanacaktır. * Kalkınma planları doğrultusunda tarım kesimi ile sanayi kesimi arasındaki dengenin kurulması ve tarımsal üretimin yönlendirilmesi kooperatif sektörüne de görev</p>

verilerek gerçekleştirilecektir. Tarımda ekonomik gelişmeyi ve sosyal adaleti birlikte gerçekleştirmek konusunda kooperatif sektörünün etkinliğinin artırılmasının gerektiğine inanılmaktadır.

* Tarımda üretimi yönlendirmek ve üretimle pazarlama olanakları arasındaki dengeyi sağlayıp, üreticiyi kollamak ve aşırı fiyat dalgalanmalarını önlemek devletin görevidir. Yapılacak tarımsal üretim, planlama çerçevesinde saptanarak, tarım ve hayvancılık taban fiyatları üretim planlanmasını sağlayacak ve yönlendirecek kadar erken belirlenecek ve duyurulacaktır.

* Tarımda verimliliği arttırmak, toprak ve gelir dağılımı dengesizliğini gidermek ve mülkiyeti yaygınlaştırmak için, topraksız ve az topraklı çiftçilerin yeterli toprağa kavuşturulmasını ve kooperatifleşmesini sağlayacak etkin ve uygulanabilir bir

- Tohumculuğun geliştirilmesi için gerekli bütün tedbirler ve teşvikler alınmalıdır.
- Gübre, tarım alet ve makinaları, sarayii ve tarımsal ilaçlar konusunda yatırımlar teşvik edilmelidir.
- Tarım ürünlerinde kalite ıslahı, standardizasyon ve ambalajlama konularına önem verilmelidir.
- Üretimin verimli bir şekilde yapılabilmesi için krediler yeterli seviyeye getirilmeli, teminat sistemi makul esaslara bağlanmalı ve kolaylaştırılmalı, tarım ürünlerinin en iyi şekilde değerlendirilmesi için kredi ve pazarlama desteği sağlanmalıdır.
- Tarımda teknolojik gelişmenin ve iktisadi verimliliğin dikkate alınarak çiftçi ailesi gelirinin, aile başına ortalama milli gelir seviyesine yükseltilmesini öngören bir tarım reformunun yapılması faydalı

toprak reformu yapılması gerekli görülmektedir. Toprak reformu uygulamasında bölgesel farklılıkların gözönünde tutulması yararlıdır. Toprak reformu sonunda, çiftçinin kendi toprağını işlemesi, çağdaş teknolojiden yararlanması ve verimli bir üretim gerçekleştirmesi sağlanacaktır.

* Tarımsal üretimi arttırmak ve tarım sektörünün dünya pazarı koşullarında yarışabilmesini sağlamak amacıyla tarımsal girdilerde seçici biçimde fiyat desteklemeleri yapılacaktır.

* Bitkisel Üretimde devletin destekleme önlemlerinin üretimin gelişmesini sağlayacak bir biçimde kullanılmasına önem verilmektedir.

* Tarım girdilerinde dışa bağımlılığı ortadan kaldırmak amacıyla tarım alet ve makineleri, gübre ve tarımsal mücadele ilaçları sanayinin ve yerli kaliteli tohum üretiminin geliştirilmesine önem verilmektedir.

bulunmaktadır.

- Tarımda yeraltı ve üstü sulama faaliyetleri hızlandırılmalıdır.
- Tarımsal araştırma ve yayın hizmetlerine ağırlık verilmelidir.
- Devletin köye ve tarıma hizmet veren kuruluşları aynı çatı altında toplanmalıdır.

AZ GELİŞMİŞ YÖRELER (Yönetim+Yatırım+Uygulama)

SHP	DYP	ANAP
		<p>* Devlet, sanayi ve ticarete ana prensip olarak girmemelidir, fakat, istisnai olarak geri kalmış bölgelerde sınai tesisler kurabilirse de, bu tesisler kısa zamanda millete devredilmelidir.</p>

SERBEST BÖLGE (Teşvik veya Sınırlama)

SHP

DYP

ANAP

MERKEZ BANKASI (Politikalarda Bağımsızlık, Bankanın Bağımsız Auditing'i)

ANAP

DYP

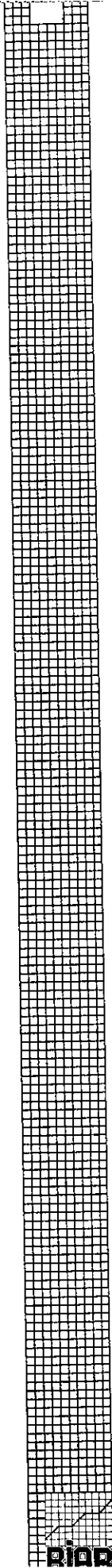
SHP

FONLAR (Bütçeye Alınması ve Kontrolü)

SHP

DYP

ANAP

EKONOMİK ve SOSYAL DANIŞMA KONSEVİ (Anayasal Kuruluş)

SHP	DYP	ANAP
-----	-----	------

SAĞLIK (Sosyalizasyon+Üdemeler)

SHP	DYP	ANAP
<p>* Sağlık sorunlarına dar kapsamlı bir biçimde sadece tedavi edici sağlık hizmetleri açısından yaklaşılacaktır. Sağlık sorunlarının temelinde beslenmeden başlayarak işyerindeki çalışma koşulları ve iş güvenliği, su, kanalizasyon gibi kentsel altyapı hizmetlerinin durumu ve çevre kirlenmesine kadar uzanan birçok nedenin bulunduğu bilinmektedir. Bu nedenle de sağlık sorunlarının çözümünde kalkınmanın önemi her zaman hatırlanarak koruyucu toplum hekimliği hizmetlerinin yurt düzeyinde dengeli bir dağılıma sahip olarak yaygınlaşması öngörülmektedir.</p> <p>* Nüfusun genç oluşu, dengesiz ve eksik beslenme sonucunda ortaya çıkan hastalıklar, bebek ölüm oranının yüksekliliği, çevre sağlığı koşullarının</p>	<p>* Halkın sağlığını korumak başta gelen kamu hizmetlerinden biridir. Devlet bu görevini öncelikle koruyucu şekilde yapmalıdır. Bu kapsamda, vatandaşın gerekli asgari sağlık eğitiminin verilmesi ve bu anlayışla koruyucu hekimlik uygulamasının programlanması devletin öncelikli görevlerindendir.</p> <p>* Tedavi kuruluşlarının imkanlarından vatandaşların azami istifade şartlarını tutlaka sağlanmalıdır. Hekimsiz hastane -sağlık ocağı, aletsiz, teçhizat-sız, ilaçsız hekim gibi çarpıklıklara süratle son verilerek mevcut sağlık personeli ve kuruluşlarından vatandaşın gereği gibi istifade etme imkanı sağlanmalıdır.</p> <p>* Hekimlerin modern tıbbi standartlara sahip olmalarını temin ve kontrol, çalışma alanları ve bölgelerinin</p>	<p>* Vatandaşların bedenî ve ruhî sağlığının korunması için gerekli tedbirleri almak veya alınmasını temin etmek devletin asıl görevlerindendir.</p> <p>* Sağlık hizmetleri sosyal güvenliğin başlıca unsurlarından biridir ve bu hizmetler vasıflı, güvenilir, kolay erişilebilir, formaliteden uzak ve yurda dengeli bir şekilde yayılmalıdır.</p> <p>* Sağlık hizmetlerinin bir bütün olarak ele alınması zorunludur. Bu çerçevede toplum sağlığını tehdit eden hastalıklarla mücadele edilmesi, gıda maddelerinde kalite kontrolüne ve çevre şartlarının iyileştirilmesine önem verilmesi gerekmektedir.</p> <p>* Hastane ve sağlık ocaklarının</p>

istenilen düzeyde olmaması gibi nedenler, ana çocuk sağlığı hizmetlerinin geliştirilmesini gerektirmektedir.

* Türkiye'de başlatılmış ve bazı illerde yürütülmekte olan sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesine ilişkin programın başarılı olabilmesi için sağlık personelinin nicelik ve nitelik bakımından yeterli duruma getirilmesini sağlayıcı önlemler alınacaktır.

* Halkın, devletin sağlık kurumlarından eşit olarak yararlanmasında karşılaşılabilecek engelleri kaldıracak önlemler alınmaya çalışılacaktır.

şartlarına göre ücretlerini düzenleme, hekimlerin ihtiyaca göre tüm yurda yayılmalarını mümkün olduğu ölçüde zora başvurmadan sağlamak, sağlık politikasının hedefidir.

* Yardımcı sağlık personelinin yetiştirilmesi, bu personelin bilgi ve مهارetlerini arttırıcı imkanların kendilerine sağlanması gereklidir.

* Sağlık hizmetlerinin yaygınlaştırılmasında hedef, bütün vatandaşların koruyucu hekimlik hizmetlerinden yararlanması ve hastalıklarının tedavi imkanı bulabilmesidir. Bu amaçla devlet, tıbbî ve cerrahî bakım ve tedavi kurumlarını, bölge tesisleri halinde halkın ayağına götürmek, yoksul veya az gelirli vatandaşların her türlü bakım ve tedavi masraflarını genel sağlık sigortası fonlarına yapacağı desteklerle karşılamak durumundadır.

* Tüm vatandaşların genel ve mecburî sağlık sigortası kapsamına alınması,

sayısı arttırılmalı, modern alet, makina ve araçlar ile teçhiz edilmeleri sağlanmalı, ilaç sarayının geliştirilmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır.

* Devletin yapacağı sağlık hizmet ve faaliyetlerine ilaveten özel sağlık müesseselerinin kurulmasını teşvik için tedbirler alınması faydalı görülmektedir.

yoksulların sigorta primlerinin devlet tarafından karşılanması, kamu ve özel bütün sağlık kuruluşlarında sigortalı hasta bakımının mümkün olması, hastaya hekimini seçmek imkanının sağlanması zorunludur.

ÜNİVERSİTE (Kamu+Özel Vesayet)

SHP

* Yüksek öğretim işlevinin, özerk üniversiteler eliyle yerine getirilmesi öngörülmektedir.

* Üniversite öğretim elemanlarının bilimsel çalışma ve araştırmalarını, öğrenim ve eğitimi, yan tutmadan, endişesiz ve özgürce yapabilmeleri için herşeyden önce kendilerinin mesleki güvenceye sahip kılınmaları gereklidir.

* Bugünün ütesine geçemeyen, ülkedeki gelişmeleri izleyip eleştiremeyen, bilimsel verileri yorumlama ve yayınlama gücü olmayan, sadece oları öğretmekle yetinen, yaratıcılık gücünden yoksun kuruluşlar Üniversite işlevini yerine getiremezler.

* Toplumsal talebi karşılamakta üniversitelerin niceliksel açıdan karşı karşıya oldukları soruna verilen önem

DYP

* Üniversitelerin memleket gerçeklerine ve ihtiyaçlarına uygun bir eğitim programına sahip olması, araştırmacı ve uygulayıcı vasıfta gençler yetiştirilmesi zorunludur.

* İlmîn hürriyet ortamında gelişebileceği, hür düşüncenin ise yaratıcılığın kaynağı olduğu gerçeği dikkate alınarak üniversitelerin ilmî çalışma ve araştırmalarını serbestçe yapabilmeleri için bilimsel özerkliğe sahip olmaları gerektiğine inanılmaktadır. Özerklik belirtilen amaç dışında, devlete karşı bağımsız veya onun denetimine tâbi olmama şeklinde anlaşılmalıdır.

* Üniversitelerde çeşitli sistem ve fikirlerin tanıtılması ve tartışılması doğaldır, ancak, hür demokratik nizama tanımayan fikirlerin diğerleri üzerine

ANAP

* Yüksek eğitim kuruluşlarında müsbet ilimler, sosyal ve manevî ilimler ile birlikte teorik ve uygulamalı araştırma ve geliştirme faaliyetlerine önem verilmesi, bu kuruluşların sinâî, iktisadî, sosyal ve diğer konularda pratik araştırma ve geliştirmeye yönelmelerini teşvik için gerekli tedbirlerin alınması faydalı görülmektedir.

* Orta ve yüksek öğrenim gençliğinin meslek hayatına intibakının kolaylaştırılması ve başarılarının artırılması için önceden çalışma ve tatbikat imkanlarına kavuşturulmaları önem taşımaktadır.

kadar, eğitimin niteliğine de önem verilmektedir.

- * Üniversitelerde öğretim üyesi kay-
bının durmasını sağlayacak ve üni-
versiteleri öğretim üyesi açısın-
dan güçlendirecek her türlü önlemin
alınması gerekli görülmektedir.
- * Üniversiteler, ülkenin içindeki ve
dışındaki bilimsel hareketleri iz-
lemek ve incelemek, toplumun sorun-
ları ve gerçekleri üzerinde bilimsel,
teknik, ekonomik, sosyal, kültürel,
hukuki gelişmesine katkıda bulunmak
zorundadır.
- * Türkiye'de talebin baskısı dolay-
ısıyla, bir yandan üniversiteler sa-
yıca yeterli öğretim kadrosu yetiş-
tirilmeden hızla arttırılırken, öte
yandan ekonomik ve yönetsel neden-
lerle Üniversiteler yetişmiş öğretim
üyelerini hızla kaybetmektedir.
- * Üniversite eğitiminin, dar meslek
bilgilerine hapsolmayan, dünyaya

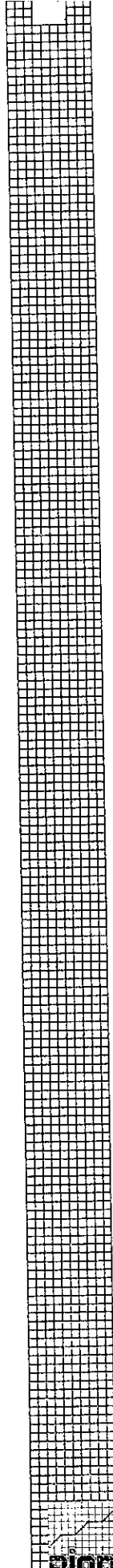
baskı kurması veya tek taraflı bir
hürriyet anlayışı ile gençlere telkini,
bilimsel özerklik, ilim hürriyeti ve
milli üniversite kavramı ile bağdaşır
görünmemektedir.

- * Üniversitelerden özellikle insangücü
açığı olan alanlarda kapasitelerinin
arttırılması ve yeni kuruluşlarca
desteklenmesi gerekli görülmektedir.
- * Yüksek tahsil yapmak isteyen gençlerin
meydana getirdiği büyük birikimi önle-
mek için mevcut kurumların gece öğre-
timi, çift tedrisat v.b. uygulamalarla
kapasitelerinin yükseltilmesi mümkün ve
zorunludur.

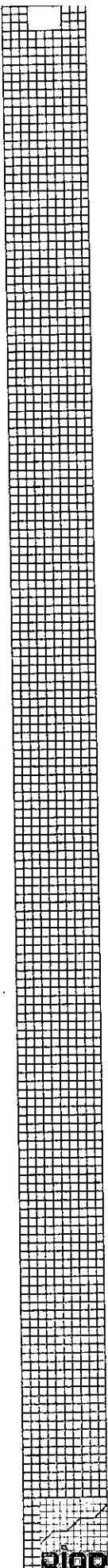
hoşgörü ile bakabilen, özür düşü-
nebilen, dünyadaki sanat ve kültür
gelişmelerinden haberdar kişiler ye-
tiştirilmesi gerektiğine inanılmakta
olduğundan, özellikle bölgesel üni-
versitelerde program dışı faaliyetle-
rin düzenlenmesine, Üniversitele-
rin kentin bir kültürel faaliyet
merkezi haline gelmesine önem
verilmektedir.

ARAŞTIRMA ve GELİŞTİRME PROGRAMLARI (Bütçenin Yüzde Metodları)

SHP	DYP	ANAP
-----	-----	------

ÖNEMLİ SOSYO-EKONOMİK KONULARDA
ÜÇ BÜYÜK SİYASİ PARTİNİN
PROGRAMLARINDA YER ALMAYAN GÖRÜŞLERİ

SOSYAL DEMOKRAT HALKÇI PARTİ

1- BANKALAR (Modernizasyon) :

- Şu an bankaların teknik anlamda modernizasyondan yana bir sorunları yoktur. Asıl önemli konu işlevsel etkinlikleridir. Bankacılık sistemi sağlıklı ve denetimsiz çalışmaktadır. Bu durum düzelmediği takdirde, ne kadar modernize olsalar da yapılan, gerçek bankacılık olmayacaktır.

2- SERMAYE PİYASASI (Modernizasyon) :

- Sermaye piyasasının mevcut sorunu, modernizasyondan çok, yapısal oluşum problemidir. Sermaye piyasasının görevlerini yanlış olarak bankalar yüklenmiş durumda. Sermaye piyasasının gelişmesi için halka açık şirketleşmenin artması gerekir. Oysa ki, Türkiye'de aile şirketleri egemendir. Ne zaman ki, şirketleşmeler halka açık hale gelmeye başlar, o zaman sermaye piyasası ve bankacılık sistemi gelişir ve kendi olması gereken görevlerini yaparlar.

3- YABANCI SERMAYE (Kriterler) :

- SHP'nin yabancı sermayeye karşı bir tavrı yoktur. Sadece tanımdan yana farklı görüşü vardır. Yabancı sermayenin gelmesi, Türkiye'deki mevcut kuruluşların yabancılara satılması ya da devredilmesi değildir ve olmamalıdır.
- Yabancı sermayede kriterlerin başında sosyal kârlılık gelmektedir. Ayrıca yabancı sermaye ülkeye yeni teknoloji getiriyorsa ve üreteceği ürün, iç pazarı doyurmaktan çok, ihracata konu olabilecekse gelmelidir.
- Halen Türkiye'ye yeterince yabancı sermaye gelmemektedir. Bunun nedeni, mevzuat karışıklığı v.b. değil, yabancılardan ülkeyi yeterince cazip bulmamalarıdır. Burada cazibeden kasıt, istikrarsız ekonomik yapının yarattığı durumdur.

4- BÜTÇE (Tasarruf-Denge) :

- Bütçe açığının giderek reel olarak büyüdüğü bilinen bir gerçektir. Bu açık da tasarrufla kapatılamaz ve dengelenemez.
- Türkiye'de 1986'dan bu yana dış borç ödemeleri ana taksitleri bütçed gösterilmemesine rağmen açık büyümektedir.
- Bütçe açığı halen borçla ve Merkez Bankası kaynakları ile kapatılmaktadır. Olması gereken, gelirin arttırılmasıdır.

5- İÇ-DİŞ BORÇ (Sınır-Vade) :

- Şu an için iç borç toplamı 26 trilyon TL, döviz yükümlülüklerimiz ise 50 milyar \$ dolayındadır.
- Özellikle iç borçta sınıra gelinmiştir. Çünkü 1988 bütçesinden daha fazla iç borç bulunmaktadır. İç borcu uzun vadeli düşünmek yanlış Türkiye'de iç borç artık yüksek gelir elde edilen bir plasman haline gelmiştir ve efektif hiçbir katkısı kalmamıştır. Çünkü alınan borç, borçla ödenmektedir. Bu yanlış borçlanmaya bir sınır getirilmelidir.
- Dış borçların da -yanlış olarak- yaklaşık % 30'u kısa vadeli. Dünyada artık dış borç ekonomik bir olay olmaktan çıkmıştır ve polit bir olaydır. Çözümü de bu zeminde aranmalıdır.

6- KİT'LER (Verimlilik, Modern Yönetim) :

- KİT'ler için verimlilik, modern yönetim v.b. sözler birer slogandır.
- KİT'ler başından beri ekonomik zorunluluğun ürünüdür. Kamu sektörü üretime girsin diye oluşmamıştır. Özel sektörün yetersizliğinden dolayı devlet girmiştir.
- Türkiye henüz KİT'lere muhtaçtır. Hiçbir verimliliği olmasa bile istihdam yaratmaktadır. Gerçekte, birkaçı hariç zararlı KİT yoktur. Ancak, KİT'leri bir özel sektör kuruluşu gibi incelemek ve değerlendirmek yanlıştır. Amaçları kâr değil, özel sektöre öncülüktür.
- ANAP Hükümeti de aslında ekonomide devletin varlığını arttırmaktadır. TÖBANK, Asil Çelik gibi özel kuruluşların devletleştirilmesi bunu göstermektedir.

7- ÖZELLEŞTİRME (Kriter-Uygulama Şekli) :

- Türkiye'nin bugünkü koşullarında özelleştirme olanaksız ve yapılanlar da başarısızdır.
- Özelleştirmenin tam amacına ulaşabilmesi için gelir dağılımının adil olması gerekir. Yani vatandaş bir kuruluşun hisse senedini istediği zaman alabilmelidir, eğer alamıyorsa bu istemediği için olmalıdır. Şimdiki gibi alamadığı için değil.
- Vatandaşın alım gücü çok düşük olduğu için özel sektöre blok satış yapılmaktadır. Yabancılar yapılan satışlar da bloktur ve bu nedenle SHP karşı tavır içindedir. Blok satış ise, doğal hazırlık ve ayrıcalık yaratmaktadır.
- TELETAŞ, özelleştirmenin ilk ve çok yanlış bir yaklaşımıdır. TELETAŞ savunma sanayiine elektronik parçalar üretmek durumundadır. Alıcısı da, satıcısı da tekeldir. Bell Telefon aracılığıyla İTT'ye satılması çok hatalıdır. TELETAŞ gibi stratejik önemde olan kuruluşları, hele ki yabancılar satmak, ya da devretmek, özelleştirme olamaz. USAŞ'ın verilmesi önemli değildir, sonuçta bir mutfaktır, yenisi kurulabilir.

8- ÜCRETLER (Minimum Ücret-Endeksleme) :

- Minimum ücret olarak uygulamada bulunan asgari ücret, günün şartlarını sağlamaktan, asgari geçimi sağlamaktan çok uzaktır. Enflasyonun bu kadar yoğun olduğu bir ülkede asgari ücretin gerçekçi olarak belirlenmesi gerekmektedir.
- Ücret konusunda endeksleme ise çok yanlıştır. Endeksleme neye göre olursa olsun, bir sınırlama gerektirir. Ücretlerin bir sisteme bağlanması, keyfi bir endeksleme ile olamaz. Bunun çözümü işçinin kendisinin toplu sözleşme ile ücretini belirlemesidir.

9- FAİZ (Reel-Nominal) :

- Teorik olarak reel faiz olamaz, bu uydurmadır. Çünkü o zaman yatırım diye birşey olmaz.

- Faiz, aşınmayı yavaşlatır ama önlemez. Faizin reel olup-olmadığını fiyat endeksi ölçer ama, fiyat endeksi de reel değildir, sadece bir ortalamaadır. Yani faizin reel olma durumu, reel olmayan bir araçla ölçülmüş olur.
- Faiz toplumun tasarruf eğilimine bağlıdır, ancak, tasarruf eğilimini etkilemede faiz çok az etkilidir.
- Türkiye'de faizler düşürülmelidir ki, yatırımlar artsın. Mevduat faiz düşerse, kredi faizi de düşer. Bu durumda bazı bankalar bataabilir, ancak, o da önemli değildir.

10- YATIRIM (Sektörel Dağılım-Teşvikler) :

- Devlet özel sektörü yatırım yapmada teşvik etmelidir. Yapılacak yatırımı ister devlet, ister özel sektör yapsın, önemli olan artık tüketim mallarından çok, yatırım mallarına yatırım yapılmasıdır.

11- İTHALAT (Standartlar-Anti Damping-Tüketim Malları İthalatı) :

- SHP tekele karşı olduğu için, damping'e de karşıdır.
- Türkiye'de tüketim malları ithalatı yanlış konularda ve zamanda başlatıldı. Döviz rezervi gereksiz mallar için harcandı.
- AT'na girmek isteniyorsa, doğal olarak ithalat kısırlamaz, ancak akılcı yapılır.
- Oto ithali gibi konularda gerekli düzenlemelerin yapılması gerekir. İthalat serbestisi istismar edilmemelidir.

12- KONVERTİBİLİTE (Zamanlama-Uygulama) :

- Türkiye'nin bugünkü ekonomik koşullarında konvertibilite güzel bir hayaldir.
- Kısmî konvertibiliteye geçiliyor. Bunun için ekonomik yapı uygun değildir. Çünkü dış ticaret dengeli değildir.
- Konvertibiliteye geçmek şart da değildir. Örneğin, Macaristan'ın ekonomisi mükemmel ama, parası konvertibl değil.

13- ALTIN BORSASI (Zamanlama-Uygulama) :

- Altın borsası, özellikle İstanbul'daki örgütlü sarraflar sayesinde bir anlamda vardı. Şimdi borsa kurulmakla daha organize olmuş oldu.
- Altın piyasasının denetlenmesi imkansızdır, çünkü bu piyasa güven esasına göre çalışır, belge verilmez. Bu nedenle de ekonomiyi fazla etkilemez.

14- İŞSİZLİK (Özel İş Bulma Büroları, Beceri Kazandırma v.s.) :

- Özel İş Bulma Büroları, Beceri Kazandırma Kursları v.s.'nin iş arzı yaratılmadığı için hiçbir önemi yoktur. Arz yaratılması için de üretimin arttırılması gerekir. Bunu da en iyi kamu yapar, çünkü amacı sosyal kârlılıktır. Özel sektör kâr amacı güttüğü için bunu başaramaz.

15- KAMU VE ÖZEL SEKTÖR DİYALOĞU (Ortak Konseyler, Şeffaflık, Periyodik Görüşmeler) :

- Türkiye'de bu görüşmeler yapılıyor ama, çok koordineli yürüdüğü söylenemez.
- Diyalogun kurulması ve yürümesi taraflara bağlıdır. Planlamaya ağırlık verilmesi gerekir. Böylece özel ihtisas komisyonları kurulur ve taraflar buluşur.

16- ENFLASYON (Hal Çareleri) :

- Enflasyonun hal çareleri, nedenlerine bağlıdır. Başlıca nedenleri şunlardır:
 - * Bütçe açığı,
 - * Bütçe dışı kamu geliri kullanımına yol açan fonların denetimsizliği,
 - * Devletin bazı özel kuruluşları kurtarma çabaları,
 - * Sağlıksız gelir kaynakları,
 - * Yanlış para politikası,
 - * Yanlış dışa açılma ve kur politikası.

- Türkiye'deki enflasyon, talep enflasyonu değildir. Türkiye kapasite-
sinin altına düştü. Bu sorunların çözümü için üretim artışı sağlanmalı
ve aynı paralelde çözüm aranmalıdır.

17- AT (Zamanlama, Geçici Dönem Politikası) :

- AT'na bu liberal ekonomiyi savunan sağ bir iktidarla giriş şansı hiç
yoktur. Çünkü iktidar liberalizm içinde demokratikleşmeyi esas almamaktadır.
- AT'na ekonomik yapıdan çok politik ağırlık ile girilebilir.

18- BÜROKRASİ (Modernizasyon, Sendikalaşma, Politika Dışına Çıkılması) :

- Bürokrasi azaltılacağına giderek artmaktadır.
- İşçi-memur bütün çalışanların sendikalaşması gerekir.
- Çalışanların politika dışına çıkarılması mümkün değildir. Vatandaşlar
oy kullandıklarına göre politikanın içindedirler. Politikadan soyut-
lamak imkansızdır. Çünkü özgürlük ve demokrasiyi yasaklar yaşatmaz.

19- GELİR DAĞILIMI (Hal Çareleri) :

- Gelir dağılımı çok adaletsizdir. Düzelmesinde en iyi ilaç vergi
politikası ve gelir politikasındaki iyileştirmeler olacaktır.
- Şu an dolaylı vergilere ağırlık verilmiş durumdadır. Bu da gelir
dağılımını iyice bozmaktadır. Gelir düzeyi ne olursa olsun, herkesten
aynı vergi alınmaktadır.

20- AZ GELİŞMİŞ YÖRELER (Yönetim+Yatırım+Uygulama) :

- Az gelişmiş yörelere ilişkin çabalar planda daha ciddi yer almalıdır.
- Yapılacak yatırımların göçü önleyecek, istihdam yaratacak yatırımlar
olması gerekmektedir.

21- SERBEST BÖLGE (Teşvik veya Sınırlama) :

- Serbest bölge uygulamasına karşı bir tavır yok.
- Şu an açılan serbest bölgelerde ise ciddi bir faaliyet görünmemektedir.

- Serbest bölgelerin teşviki için somut avantajlar sağlamaları gerekmektedir.

22- MERKEZ BANKASI (Politikalarda Bağımsızlık, Bankaların Bağımsız Auditing'i) :

- Merkez Bankası Başbakan'a bağlandığı için özerkliğini iyice yitirdi.
- Merkez Bankası açık finansmana giderek, statüsünü iyice zorlaştırmaktadır. Oysa ki tam değil, yarı açık olmalıdır.

23- FONLAR (Bütçeye Alınması ve Kontrolü) :

- Halen fonlar bütçe dışında bir bütçe oluşturur ve birbirlerine fon verir hale geldiler. Oysa ki, fonlar tahsislidir.
- Fonların mutlaka bütçeye alınması gerekmektedir ki denetimi yapılabilсин.
- Fonların bu kadar fazlalaşması yanlış kullanımlar getirdiği için zararlıdır. Acil durumlar için fon olmalıdır ki, fonlar amacına ulaşsın.

24- EKONOMİK VE SOSYAL DANIŞMA KONSEYİ (Anayasal Kuruluş) :

- Bu konuda bilgi sahibi olunmadığı için görüş bildirmek imkansızdır.

25- ÜNİVERSİTE (Kamu+Özel Vesayet) :

- Yasa değiştirilerek üniversiteler özerkleştirilmelidir. Özgür düşüncenin yaratılabilmesi, sosyal adalet sağlanabilmesi için vesayetin kamu kesiminde olması gerekir.
- 1970'lerin başlarında yasaklanan özel üniversiteler gibi, şimdiki özel üniversiteler de gelir dağılımı eşit olmadığı için fırsat eşitliğini bozmaktadır. Özel üniversiteler sosyal adaletsizliği getirir.

26- ARAŞTIRMA ve GELİŞTİRME PROGRAMLARI (Bütçenin % Metodları) :

- Araştırma ve geliştirme programları dünyada ülkelerce üç standarda göre yapılır:
 - * Teknoloji Üretenler (ABD, Japonya)

* Birincil teknoloji eskidiğinde onu ilk kullananlar (Avrupa Ülkeleri)

* Onların da terkettiğini kullananlar (Türkiye gibi)

- Ülke hangi standartta ise, programlarını ona göre yapar. Ancak, bütçe içindeki yüzdesinin hesabı önceden bilinemez. Türkiye'de henüz sağlık ve eğitim gibi konulara bile bütçenin % 2-3'ü zor ayrılırken, araştırma ve geliştirmeye nasıl ve ne kadar pay ayrılabilir, onu bilmek zordur.

DOĞRU YOL PARTİSİ

1- BANKALAR (Modernizasyon) :

- İhtisas bankacılığı teşvik edilecek.
- Kamu bankalarının birleştirilmesine son verilecek. Gereğinde kamu bankalarının sayısı azaltılacak.

2- SERMAYE PİYASASI (Modernizasyon) :

- Herhangi bir olgunlaşmış düşünce ve tasarı yok.
- Daha sağlıklı denetim ve hanehalkı fonlarını kullanmaya dönük daha fazla enstrüman kullanım eğilimi var.

3- YABANCI SERMAYE (Kriterler) :

- Tümüyle yandaş. Herhangi bir sınıflama yok.

4- BÜTÇE (Tasarruf-Denge) :

- Öngörülen bütçe, tek ve denk bütçe olarak tanımlanıyor. Ancak, nasıl olacağı bilinmiyor.

5- İÇ BORÇ (Sınır-Vade) :

- İç borçların tümü ödenecek. Ancak, mevcut sistemin nasıl devam edeceği konusunda açıklık yok.
- Sınır-vade projeksiyonu yok. Ancak, % 7 büyüme hızı için iç borç gereğinin artacağı tahmin ediliyor.
- Gelir Ortaklığı Senedi uygulaması durabilir.

6- DIŞ BORÇ (Sınır-Vade) :

- Dış borca yandaş. İlkesi, şartlar iyi olsun, iyi kullanılsın ve Türkiye'nin ödeyebileceği miktarda olsun.
- Tüm dış borçlar ödenecek.
- Borç servis oranının düşürülmesine çalışılacak.

7- SANAYİLEŞME STRATEJİSİ (Sektörler-Finansman Şekli) :

- Stratejinin adı, serbest piyasa ekonomisi olacaktır.
- Alternatif ekonomi siyaseti, "doğru, ekonomik, moneter ve fiskal politikaları tesbit edip, bunları doğru uygulayabilmek" şeklinde tanımlanıyor.
- Efektif koruma oranları daha yüksek olan iç pazara dönük ithal ikameci bir davranışı var. Bununla üretim kapasitesinin artırılmasına çalışılacak.
- Reel sektörleri servis sektörlerine tercih etme eğilimi var.
- Sermaye/hasıla katsayısı düşük, kâra geçiş noktası çabuk olan tevsii ve darboğaz giderici yatırımlara özel teşvik verilmesi planlanıyor.
- Yatırım ve kalkınma bankacılığı yeniden canlandırılarak, sanayinin finansmanında yol almak isteniliyor.
- Mevcut teşvik tablosunun sektör tasniflemesi "most promising areas" sonuçlarına göre yapılacak.

8- KİT (Verimlilik, Modern Yönetim) :

- Herhangi bir yapısal dönüşüm programı yok.
- KİT verimliliğinin iyi yönetim kadrolarıyla gerçekleştirilmesi planlanıyor.

9- ÖZELLEŞTİRME (Kriter-Uygulama Şekli) :

- İlkede karşı değiller. Ancak, özelleştirme programının pratikte devam edebileceğine ilişkin bir eğilim yok.

10- ÜCRETLER (Minimum Ücret-Endeksleme) :

- Endeksleme, enflasyonun kabulü olarak nitelenip reddediliyor.
- Asgari ücret, enflasyonun durumuna göre, gereğinde iki yıldan önce ayarlanacak.
- Genç çalışanlar için gereğinde koruyucu ücret getirilecek.

11- FAİZ (Reel-Nominal) :

- Mala hücum eğiliminin yokedilmesi için, faizlerin enflasyona karşı reel olması gerektiği görüşü kabul edilmiyor.
- Rantların yatırıma direk olarak akabileceği görüşü var. Bunun için de yatırım ikliminin uygun olması gerektiği görüşü hakim.
- Bankacılık sektörü, büyümenin tek finansman aracı olmaktan çıkarılıp reel sistemin türevi haline getirilecek.

12- VERGİLER (Vasıtalı, Vasıtasız, Büyüklükler, Tarifeler) :

- Vergi istisna ve bağışıklıkları büyük oranda kaldırılacak.
- Mevcut vergi sisteminin çatısı korunacak.
- Vasıtasız vergilerde tahsilat kaçaklarının önlenmesine ağırlık verilecek.
- Servet beyannamesinin yeniden ihdası düşünülüyor.
- Vergi tarifelerinde otomatik eskalasyon ilkesi benimsenmiyor.

13- YATIRIM (Sektörel Dağılım-Tesvikler) :

- Türkiye'nin üretim kapasitesini genişletilecek politikalar esas alınıyor. Bunun için öncelikle güven ağırlıklı bir yatırım iklimi tesis edilecek.
- Verilecek teşviklerin müktesep hak olduğuna ilişkin deklarasyon yapılacaktır.
- Teşvik şeması genişletilecek.
- Yerli yapım belgesi uygulamasına yeniden geçilecek.
- TUD tasfiye edilerek Sanayi Bakanlığı'na bağlanacak.

14- İHRACAT (Teşvikler) :

- Teşvikler devam edecek. Ancak, rekabet gücü olmayan malları ihraç etme ve bunları destekleme politikasından vazgeçilecek.
- Dış ticaret konsorsiyum şirketleri uygulamasına son verilecek.
- Üretim potansiyelinin üstünde bir ihracatın teşvikinden vazgeçilecek.

15- İTHALAT (Standartlar-Anti Damping-Tüketim Malları İthalatı) :

- Libere listede yer alan tüketim mallarının fiyatları fon artırımı yoluyla yükseltilecek.
- Libere liste aynen korunacak.
- Anti damping ve standart konusunda herhangi bir hazırlık yok.

16- KONVERTİBİLİTE (Zamanlama-Uygulama) :

- Türkiye'nin konvertibiliteye hazır olmadığı görüşü hakim.
- Konvertibilite yerine, döviz dengesi esas alınacak. Döviz bütçesi uygulamasına geçilecek.

17- ALTIN BORSASI (Zamanlama-Uygulama) :

- Uygulama aynen devam edecek.
- Sarraflara ithalat hakkı tanınacak.

18- İŞSİZLİK (Özel İş Bulma Büroları, Beceri Kazandırma vs.) :

- Çare, önemli yatırımların arttırılmasında bulunuyor.
- İşsizlik sigortası uygulamasına geçilecek, ancak finansmanı belli değil.
- Özel İş ve İşçi Bulma Büroları'nın etkin olabileceğine inanılmıyor.
- Beceri Kazandırma Kursları MEB Halk Eğitimi kapsamında devam edecek.

19- KAMU VE ÖZEL SEKTÖR DİYALOĞU (Ortak Konseyler, Şeffaflık, Periyodik Görüşmeler) :

- Diri ve sürekli diyalog esası benimseniyor.

- Ortak konsey kuruluđu konusunda herhangi bir fikir yok.
- 5590 sayılı yasanın gerekleri yeniden yerine getirilerek TOBB'a ağırlık verilecek.

20- İŞÇİ-İŞVEREN İLİŞKİLERİ (Grev, Lokavt) :

- Serbest toplu pazarlık düzeni esas alınıyor.
- Kamu İşverenleri Sendikası lağvedilecek.
- Grev-Lokavt kısıtlamalarını kaldıracak yasal değışiklikler yapılacak.

21- ENFLASYON (Hal Çareleri) :

- Enflasyon yıllık hedefi % 10 olarak belirleniyor.
- Hal çaresi, "İndirmek zorundayız. Yoksa iktidardan düşeriz." şeklinde formüle ediliyor.
- Özel bir önlem yok. Tüm sorun, istikrar ve viability ortamı tesis ederek, paradan kaçış, mala hücum eğilimini önlemek olarak tanımlanıyor. Olayda psikolojik etkilerin büyük olduğu inancı hakim.

22- EĞİTİM (Kalkınma İhtiyaçlarına Dönük Eğitim, Teori, Uygulamalar) :

- Yatılı bölge ilkokulları kurulacak.
- Endüstri meslek liselerinin piyasayla buluşması sağlanacak.
- Paralı eğitimin kapsamı daraltılacak.
- İngilizce-Almanca eğitim veren Anadolu Liselerinin sayısının arttırılmasına çalışılacak.

23- AT (Zamanlama, Geçici Dönem Politikaları) :

- Türkiye'nin Avrupa dışında kalamayacağı görüşü hakim.
- Türkiye'nin özel geçici dönem politikası olamaz, sanayileşme stratejisi olmalıdır görüşü var.
- Avi uygun olmazsa, Ortak Gümrük Tarifesi işletilmeyecek.
- Serbest dolaşım ilkesinden taviz verilmeyecek.

24- BÜROKRASİ (Modernizasyon, Sendikalaşma, Politika Dışına Çıkılması) :

- Özel yetkili idarî otoriteler uygulamasına son verilecek.
- Bürokrasi sendikalaşamaz, politika dışında durmalıdır.
- Kısa dönemde bürokrasinin modernizasyonu beklenemez.
- Devlet Personel Rejimi yenilenecek, kadro ve organizasyon şeması değiştirilecektir.

25- GELİR DAĞILIMI (Hal Çareleri) :

- İşin doğasından gelen bölgesel farklar kısa vadede giderilemez. Gerçekçi olmak ve mucize beklememek gerekir.
- Enflasyon oranında ücret ve maaşlarda artış ilkesi benimseniyor.
- Asgari ücretin vergi oranı düşürülecek.

26- TARIM (Verim Artışı+Destekleme Politikaları) :

- Destekleme politikası yaygınlaştırılacak.
- Peşin fiyat uygulaması yapılacaktır.
- Tohumda yerli melezleme, hayvancılıkta ırk ıslahı politikası benimseniyor. Orman yasası değiştirilerek, orman kullanım hakkı, orman köylüsü lehine genişletilecek.
- GAP Bölgesi için özel ürün paterni programı benimseniyor.
- Besinde dış bağımlılığı sona erdirecek politika uygulanacak.

27- AZ GELİŞMİŞ YÖRELER (Yönetim+Yatırım+Uygulama) :

- GAP için özel yönetim birimi kurulacaktır.
- AGY yönetimi merkezî ve bir bakanlık aracılığıyla yapılacaktır.
- AGY yatırımlarında mahalli girişimci esas alınacaktır.
- 2. bölgesel cazibe odakları programı yapılacaktır (OSB benzeri).

28- SERBEST BÖLGE (Teşvik veya Sınırlama) :

- Özel bir bakış yok. Ancak, serbest bölgelerin dünyada özelliğini kaybettiği görüşü hakim.

- Üretim esaslı kuruluşlar bu bölgede teşvik edilecek.

29- MERKEZ BANKASI (Politikalarda Bağımsızlık, Bankanın Bağımsız Auditing'i):

- Mevcut hukuki statü, Merkez Bankası'na yeterli bağımsızlığı tanımıyor.
- Merkez Bankası'nın bağımsızlığı para ve döviz pozisyonundaki seyya-
liyetle ilişkili bulunuyor.
- Özel denetleme olamaz. Mevcut denetim yeterlidir.

30- FONLAR (Bütçeye Alınması ve Kontrolü) :

- Bütçe tek ve denk olacaktır. Kaynaklar parçalanamaz. Fonlar
bütçeye alınacaktır.
- Geçmiş fon harcamaları denetlenecektir.

31- EKONOMİK VE SOSYAL DANIŞMA KONSEYİ (Anayasal Kuruluş) :

- Anayasal değişiklikler sırasında ele alınacaktır.
- Bu konuda kamuoyunun düşünceleri dikkate alınacaktır.

32- SAĞLIK (Sosyalizasyon+Ödemeler) :

- Temel sağlık hizmetleri parasız olacaktır (Finansmanı açıklanmıyor).
- Sağlık sigortası gerçekleştirilecektir (Finansmanı açıklanmıyor).
- Bölgesel teşhis merkezleri kurularak hastane yükü azaltılacaktır.
- Sosyalizasyon ve tam gün, zorlayıcı olduğundan yarar sağlamaz.
- Yardımcı personel yetiştirilmesine ağırlık verilecek ve mecburi
hizmet yasası gözden geçirilecek.

33- ÜNİVERSİTELER (Kamu+Özel Vesayet) :

- YÖK Yasası gözden geçirilecek.
- Harçlar kaldırılacak.
- Bölgesel üniversiteler projesi ele alınacak.
- Meslek Yüksek Okulları yaygınlaştırılacak.
- İdarî vesayet uygulamasına son verilecek.
- Özel üniversitelerin kuruluşu desteklenecek.

34- ARAŞTIRMA - GELİŞTİRME PROGRAMLARI (Bütçenin % Metodları) :

- Tek uygulama Uşak, İzmir ve Eskişehir'de uygulamaya geçirilmeye çalışılan Teknoloji Parkları.
- Milli bütçe ile AR-GE arasında herhangi bir aritmetik bağlantı kurulmuş değil.
- Araştırma-geliştirme programlarının teşvikinde herhangi bir sistematik gözlenmiyor.

ANAVATAN PARTİSİ

1- BANKALAR (Modernizasyon) :

- Modernizasyon projeleri (otomasyon) teşvik kapsamında yer alıyor.
- Sadece ihtisas bankalarına kuruluş izni veriliyor.
- Sermaye-Şube ilişkisi kurularak organizasyon şeması etkileniyor.

2- SERMAYE PİYASASI (Modernizasyon) :

- Kamu kesiminin menkul kıymet piyasasındaki aktif rolü nedeniyle herhangi bir sistematik bakış yok.
- Tek uygulama finansman bonusu ile tahvillerin ihracı yönünde getirilen kolaylıklar.

3- YABANCI SERMAYE (Kriterler) :

- Yabancı sermayenin her türlüüne serbest giriş izni veriliyor.
- Ölçeğe göre Kaynak Kullanımı Destekleme Primi uygulaması var.
- Serbest bölgede hem serbest bölge teşvikleri, hem de teşvik sisteminden yararlanma imkanı tanınıyor.
- Konvansiyonel sektörlerde % 100'e dek yabancı sermaye izni var.

4- BÜTÇE (Tasarruf-Denge) :

- İç borçlar nedeniyle herhangi bir bütçe dengesi girişimi yok.
- 1989'daki tek farklılık hazinenin kısa vadeli avanslarına getirilen 2.500.000.000 TL'lik plafon nedeniyle bütçe açığının düşürülme çabası oluyor.

5- İÇ BORÇ (Sınır-Vade) :

- İç borçta herhangi bir taban yok.
- ECU indekeli tahvil ihracından vazgeçildi.
- Mevcut hazine tahvillerinin vadesini 3 yıla yayacak konversiyon hazırlığı var.

6- DIŞ BORÇ (Sınır-Vade) :

- Dış borçta herhangi bir sınırlama yok. Ancak, 1989'da borcun dolar cinsinden 40 milyar dolarda tutulmasına çalışılıyor.
- Belediye ve katma bütçeli kuruluşların dış borçlarına hazine onaylı koşulu getirilmesine karşın, Merkez Bankası'nın öncü olduğu Dış Borçları İzleme Komitesi çalıştırılmıyor.
- Borç servisi oranının % 30'da tutulması hedefleniyor.
- Program kredilerinden kaçınılıyor.

7- SANAYİLEŞME STRATEJİSİ (Sektörler-Finansman Şekli) :

- Çözümler pragmatik herhangi bir sanayileşme stratejisi yok.
- 80'li yıllardan bu yana en önemli değişiklik üretim eksenli bir teşvik sistemine dönüş kararı.

8- KİT'LER (Verimlilik, Modern Yönetim) :

- Yok.

9- ÖZELLEŞTİRME (Kriter-Uygulama Şekli) :

- Master plandan sapma hali yaşanıyor.
- Kârli kuruluşlarda blok satış yapılıyor (ÇİTOSAN).
- Özelleştirme yolu ile sermayenin tabana yayılması esası yerine, özelleştirilen kuruluşların teknolojik yenilenmesi öncelik alıyor.

10- ÜCRET (Minimum Ücret-Endekslleme) :

- Enflasyon oranında ücret artış ilkesi var ama, uygulama yok.
- Endekslleme ilkesi kabul edilmiyor.

11- FAİZ (Reel-Nominal) :

- 6. Planda 1991'e dek 11'nin değerli olması gerektiği ilkesi var.
- 1989'da enflasyona göre + % 5 reel faiz ilkesi benimsenmiş durumda.

12- VERGİLER (Vasıtalı, Vasıtasız, Büyüklükler, Tarifeler) :

- Dolaylı vergilerin genel vergi içinde % 60'ı aşmaması ilkesi var.
- Tarifeler eskalasyon esası ile yapılmıyor.
- Vergi bağışıklıkları ve istisnalarını önleyecek muhtasar uygulamaya dönüş hazırlığı yok.

13- YATIRIM (Sektörel Dağılım-Teşvikler) :

- Sektörel makro büyüklük ve hedefler yok.
- Genel Teşvik Tablosu'nda teşvik edilmeyenler listesi uygulamasına devam edilecek (Ancak son otomotiv teşvikinde olduğu gibi ciddi istisnalar var).
- Teşvik edilen sektörlerle ilgili süreklilik yok.
- Yatırımlarda en etkili teşvik aracı olarak Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu kullanılıyor.

14- İHRACAT (Teşvikler) :

- Sevk öncesi ihracat kredisi ve enerji teşvik primi tek etkili enstrüman olarak kullanılıyor.
- Dış ticaret konsorsiyumu uygulamasına devam edilecek, ancak bu kuruluşların asgari sermayeleri yükseltilecek.

15- İTHALAT (Standartlar- Anti Damping-Tüketim Malları İthalatı) :

- Libere listenin peyderpey genişletilmesine devam ediliyor.
- Terbiyevî ithalat uygulaması sürecektir.
- Anti damping tasarısı 2 yıldır TBMM'de ancak, gündeme girme şansı gözüküyor.
- Standart kontrolü yok.
- Tüketim malları ithalatına devam ediliyor. Fonun yükseltilmesi halinde kaçak giriş olacağı inancıyla fonlar yükseltilmiyor.

16- KONVERTİBİLİTE (Zamanlama-Uygulama) :

- Altın borsası uygulaması sonrası, 18 ayda konvertibiliteye geçilmesi amaçlanıyor (1990-Haziran).
- Konvertibilite tanımı ve belirsizliği sürüyor.

17- ALTIN BORSASI (Zamanlama, Uygulama) :

- Mevcut sistemden farklılık taşıyacak bir değişiklik yok.
- Satışta isim beyanı nedeniyle kaçak altın ticaretinin duracağına ihtimal verilmiyor.
- Uygulamaya geçildi.

18- İŞSİZLİK (Özel İş Bulma Büroları, Beceri Kazandırma v.s.) :

- Tek anlamlı uygulama olan beceri kazandırma kursları, otorite kargaşası nedeniyle yeterli etki yaratmıyor.
- Özel İş ve İşçi Bulma Büroları Yönetmeliği yayınlanmasına karşılık herhangi bir ilgi ve uygulama yok.
- Nitelik geliştirmeye dönük tek anlamlı proje İş Vakfı.
- İş ve İşçi Bulma Kurumu'nun açık işsiz kaydını tek merkezden yapması nedeniyle gerçek açık işsiz sayısının saptanması amaçlanıyor.

19- KAMU VE ÖZEL SEKTÖR DİYALOĞU (Ortak Konseyler, Şeffaflık, Periyodik Görüşmeler)

- Periyodik görüşme yok.
- 5590 sayılı yasanın değiştirilmesiyle özel sektör çatı kuruluşlarının etkisizleştirilmiş durumda.
- Konsey kabulü şeklinde bir yaklaşım yok.

20- İŞÇİ VE İŞVEREN İLİŞKİLERİ (Grev-Lokavt) :

- Endüstri ilişkileri bakışı ve konsepti yok.
- Kamu İşverenleri Sendikası çıkmazı sürüyor.
- Grevlere lokavtla ve grev ertelemeleriyle karşılık verme anlayışı yaygın.

21- ENFLASYON (Hal Çareleri) :

- Enflasyonu düşürme konusunda sistematik bir çaba yok.
- Dış ve iç borç ödemeleri nedeniyle enflasyonun düşürülmesi teorik olarak mümkün değil.
- Parasal dengeler mali dengelere göre öncelik taşıyor.

22- EĞİTİM Kalkınma İhtiyaçlarına Dönük Eğitim, Teori, Uygulamalar) :

- YÖK yasasının değiştirilmesinden vazgeçildi.
- Orta öğretimde kalkınma ihtiyaçlarına dönük bir sistematik bakış yok. Tek uygulama, bilgisayar ve Anadolu Liselerinin yaygınlaştırılmasından ibaret.
- Doğu bölgesinde istihdamı sağlamak için öğretmenlere özel maaş uygulaması var.

23- AT (Zamanlama, Geçici Dönem Politikaları) :

- Tek çaba, topluluk görüşü olan avi'nin olumlu çıkmasına dönük. Tam üyelik görüşmeleri için "Tek Pazar 1992" bekleniyor.
- 4. Mali Protokolün onay beklentisi var. Buna karşılık serbest dolaşım hakkından vazgeçilmiş durumda.
- Ortak Gümrük Tarifesi yeniden çalıştırılmaya başlandı.
- Geçici dönemde AT çıkışlı şirket evlilikleri esas alınıyor.

24- BÜROKRASİ (Modernizasyon, Sendikalaşma, Politika Dışına Çıkılması) :

- Yönetimi iyileştirme Projesi durmuş durumda.
- Memur kadro stoku genişliyor.
- Nitelikli memuru kamu rejiminde tutabilmek için, sözleşmeli personelde ısrar var.
- Memur kesiminin sendikalaşma hakkına izin verilmiyor.

25- GELİR DAĞILIMI (Hal Çareleri) :

- Gelir dağılımının iyileştirilmesi yönünde tek önlem, 6. planda marjinal tüketim eğiliminin yükseltilmesi çabası oluyor.
- Tek negatif vergi uygulaması Fakir Fukara Fonu.

26- TARIM (Verim Artışı+Destekleme Politikaları) :

- Verimlilik için tohum ithal politikasına devam ediliyor.
- Irk yenilemesi için hayvancılıkta yerli melezleme yerine, hayvan ithalatı politikası sürüyor.
- Gen teknolojisini Türkiye'ye getirme yönünde herhangi bir çalışma yok.
- Destekleme politikası mevcut haliyle global biçimde sürdürülecek. Gübre sübvansiyonu ve preferansiyel tarım kredi faizi uygulaması var.

27- AZ GELİŞMİŞ YÖRELER (Yönetim+Yatırım+Uygulama) :

- 1 Ocak 1984'de yürürlüğe giren Kalkınmada Öncelikli Yöreler özel teşvik uygulaması sürüyor.
- Kamu ortaklığı yoluyla bu bölgede % 36 faizli kredi uygulaması var.
- KÖYTEKS Holding aracılığıyla büyük kamu yatırımları gerçekleştiriliyor.
- İl Özel İdareleri yoluyla tip proje uygulaması yapılmasına gayret gösteriliyor.
- KÖY yöresinin elektrifikasyon projesinin tamamlanmasına çalışılıyor.

28- SERBEST BÖLGE (Teşvik veya Sınırlama) :

- Uygulamada açıklık yok. Rayiç olarak dolar esaslı benimsenmiş durumda Serbest bölgeye giriş ve çıkışta % 05 kesinti uygulaması sürdürülüyor.
- Bölgelerde teşvik, üretim esaslı olmaktan çok, ticarî faaliyetlere yönelik.
- Serbest bölge teşvikleriyle genel teşvik birleştirilerek gifte teşvik imkanı tanınıyor.
- Bürokratik işlemlerden yana Ankara çıkışlı merkezî uygulamalar esas alınıyor.

29- MERKEZ BANKASI (Politikalarda Bağımsızlık, Bankanın Bağımsız Auditing'i) :

- Bankanın bağımsızlık talebine karşılık, herhangi bir yasal girişim yok. Parasal politikalarda karar odağı Hazine Müsteşarlığı.
- Bankanın bağımsız denetimi sözkonusu değil.
- Bankanın likit fon seyyaliyeti olmayışı nedeniyle, para politikasının gerekleri yerine getirilemiyor.

30- FONLAR (Bütçeye Alınması ve Kontrolü) :

- Fon uygulamasına aynen devam edilecek.
- Fonlardan milli bütçeye % 30 kesinti uygulaması var. Bu oranın artma ihtimali gözüküyor.
- Fon kaynaklarının tahsisi açısından yönetim politikasında değişim bekleniyor. Toplu Konut'un Emlak Bankası'na, Kamu Ortaklığı'nın ise Türkiye Kalkınma Bankası'na bağlanması hazırlıkları sürmekte.
- Fon denetimine istek yok. Denetimi eskiden olduğu gibi Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu sürdürecektir.

31- EKONOMİK VE SOSYAL DANIŞMA KONSEYİ (Anayasal Kuruluş) :

- Hiçbir niyet ve hazırlık yok.

32- SAĞLIK (Sosyalizasyon+Ödemeler) :

- Sağlık Çerçeve Yasası, Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilmiş durumda.
- Sosyalizasyon uygulaması yerine hastanelerin işletme olarak çalıştırma eğilimi ağırlık taşıyor.

33- ÜNİVERSİTE (Kamu+Özel Vesayet) :

- Özel üniversitelerin kurulması teşvik ediliyor. Ancak, rektörlerin YÖK'ce atanması ilkesi benimsenmiş durumda.
- YÖK Yasası'nda herhangi bir değişiklik hazırlığı yok.
- Vesayet uygulamasına devam edilecek.
- Üniversite-özel sektör diyalogu, üniversitenin döner sermaye uygulaması nedeniyle işlemiyor.

34- ARAşTIRMA VE GELİşTİRME PROGRAMLARI (Bütçenin % Metodları) :

- Genetik teknolojiyle buluşmak için TÜBİTAK yeniden canlandırılacak.
- Bütçe imkanlarını artırma ilkesi yerine, şirketlerin olaya gireceğİ destek ve teşvikler sağlanacak.

BIAR'ın REFERANSLARI

PİYASA ARAŞTIRMALARI

- * SÜMERBANK Milletvekilleri Sümerbank Kurum İmajı Araştırması
- * SÜMERBANK Yeni Çizgi Kampanyası Reklam Apré Testi
- * TOYO MENKA Dikiş Makinası Pazar Potansiyeli Araştırması
- * ORTA ANADOLU A.Ş. Türkiye'de İş Elbisesi Pazar Potansiyeli ve Muhtemel Talep Profili Araştırması
- * T.C.EMEKLİ SANDIĞI Emeklilik Hizmetlerinde Etkinlik Araştırması

SEKTÖR ARAŞTIRMALARI

- * DEG Türkiye Yatırım Rehberi
- * T.C.TURİZM BANKASI Yabancı Yatırımcılar İçin Turizm Yatırım Rehberi
- * FAO Türkiye'de Nüfus Hareketleri ve Kırsal Gelişme Projesi

EĞİTİM SEMİNERLERİ

- * KONRAD ADENAUER VAKFI Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler İçin İl Bazlı İşletme Seminerleri (Sürekli Program)

DELPHI METODU TEKNİĞİ ARAŞTIRMALARI

- * ESKİŞEHİR SANAYİ ODASI Eskişehir Sanayii ve Gelecek Potansiyeli Araştırması
- * SAKARYA VİLAYETİ Sakarya Bölgesi'nin XXI. yy'a Dönük Uygun Yatırım Alanları Araştırması
- * ZONGULDAK MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI Maden İşçilerinin İşyeri Beklenti ve İşyeri Uyumu Araştırması
- * T.C.BAŞBAKANLIK TKKOİ Kalkınmada Öncelikli Yörelerde Uygun Yatırım Alanları Araştırması

DEEP INTERVIEW VE GRUP TARTIŞMASI TEKNİĞİ ARAŞTIRMALARI

- * PATH FINDER VAKFI Türkiye'de Kentsel Doğurganlık Eğitim Araştırması
- * SÜMERBANK Tüketici Tekstil Ürün Kalite Değerlendirmesi Araştırması

- * TÜSİAD Türkiye'de Orta Ölçekli Girişimcilik ve Teşvik Çerçevesi Araştırması
- * TÜSİAD Türkiye'de Açık İşsizliğin Nicel Analizi Araştırması
- * TÜRK TUBORG Meşrubat Pazar Kanalları Araştırması
- * GÜNEY SANAYİ Tafting Halı Potansiyeli Talep Araştırması
- * Fİ ELEKTRİK A.Ş. Kondansatör Potansiyel Pazar Araştırması
- * T.VAKIFLAR BANKASI Banka Mudi Profili Araştırması
- * TRT TRT-TV Reklam Kaynaklarının Satışı İçin Reklamcı Kuruluşlar Beklenti Araştırması

STRATEJİK PLANLAMA ARAŞTIRMALARI

- * DPT Yaş Meyve-Sebze Sektöründe Durum Analizi ve Organizasyon Şeması Araştırması
- * MENSA Mensa Holding Yönetim Organizasyonu Projesi
- * İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ Kentiçi Sinyalizasyon İçin Trafik Sayımı ve Akım Şeması Projesi
- * DİE Türkiye'de Satınalma Gücü Paritesinin Tesbiti Projesi
- * CIM T.Halk Bankası Kredisi İle Kurulan İşletmelerin Rasyo Analizi ve Kredilendirme Etkinlik Araştırması
- * T.C.MERKEZ BANKASI Türkiye Turizm Gelirleri Araştırması

KAMUOYU ARAŞTIRMALARI

- * TRT TV 1. Kanal İzleyici Profili Araştırması
- * İZMİR TİCARET ODASI İTO İmajı ve Oda Üyelerinin Hizmet Beklentisi Araştırması
- * İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ Trafik Düzenlemesi İçin Kamuoyu Beklentileri Araştırması
- * TOPRAK MAHSULLERİ OFİSİ TMO'ya Ürün Pazarlayan Üreticilerin Kurum İmajı ve Beklentileri Araştırması